

Kortlægning af undervisningsmiljøet

- Hårslev Efterskole

Udarbejdet af
Dansk Center for Undervisningsmiljø
September 2023

dansk
center for
undervisningsmiljø
viden til praksis

Indholdsfortegnelse

Kortlægning af undervisningsmiljøet -----	3
Antal besvarelser -----	4
Indikatorer – visning og beregning -----	4
Sådan læser du figurerne med svarfordelinger -----	7
Resultater for indikatorerne -----	8
Besvarelser på spørgsmålsniveau -----	10
Social trivsel -----	10
Faglig trivsel -----	15
Støtte og inspiration i undervisningen -----	19
Ro og orden -----	23
Øvrige spørgsmål -----	25
Supplerende spørgsmål om de fysiske og æstetiske omgivelser -----	30
Hjælp til det videre arbejde -----	35
Opgave 1: Rammesætning for brug af klasseresultaterne -----	35
Opgave 2: Lav skolens undervisningsmiljøvurdering -----	35
Opgave 3: Evalueringen af proces og indsatser -----	37

Kortlægning af undervisningsmiljøet

I efteråret 2023 har Hårslev Efterskole gennemført en kortlægning af undervisningsmiljøet via en spørgeskemaundersøgelse. I denne rapport præsenterer Dansk Center for Undervisningsmiljø (DCUM) skolens resultater. Undersøgelsen er gennemført på vegne af Hårslev Efterskole.

Undersøgelsen er foretaget blandt elever i 9.-10. klasse på Hårslev Efterskole. Den gennemføres af DCUM som et led i Hårslevs Efterskoles udarbejdelse af den lovpligtige undervisningsmiljøvurdering.

Spørgsmålene har til formål at undersøge, hvordan eleverne oplever deres trivsel i skolen og deres undervisningsmiljø. Undersøgelsen fungerer dermed som et værktøj for ledelsen, lærere og pædagoger til at kunne forbedre undervisningsmiljøet på skolerne.

Undersøgelsen indeholder 49 spørgsmål. 40 spørgsmål af de 49 for er identisk med spørgerammen fra Den Nationale Trivselsmåling, som foretages hvert år på alle folkeskoler i Danmark i henhold til folkeskoleloven § 56b. Disse spørgsmål er blevet udarbejdet på baggrund af en ekspertgruppe nedsat af Undervisningsministeriet for at sikre den teoretiske og metodiske kvalitet af undersøgelsen. For at sikre at undersøgelsen kommer tilstrækkeligt rundt om både det fysiske, psykiske og æstetiske undervisningsmiljø, er spørgerammen fra den nationale trivselsmåling suppleret med yderligere ni spørgsmål om det fysiske og æstetiske undervisningsmiljø. Disse ni spørgsmål er udviklet og testet af DCUM.

I rapporten vises først fire indikatorer for trivsel og herefter følger svarene for de enkelte spørgsmål. Spørgsmålsvisningen er opdelt efter trivselsmålingens indikatorer: *Social trivsel*, *Faglig trivsel*, *Støtte og inspiration* samt *Ro og orden*. Til sidst vises spørgsmål, der forskningsmæssigt har vist sig ikke at høre ind under indikatorerne, nemlig *Øvrige spørgsmål fra den nationale trivselsmåling* og yderligere ni spørgsmål om *elevernes fysiske og æstetiske omgivelser*.

Social trivsel består af ti spørgsmål. Spørgsmålene omhandler elevernes forståelse af eget tilhørsforhold til klassen, skolen og fællesskabet. Derudover indgår der også spørgsmål om tryk og mobning.

Faglig trivsel består af otte spørgsmål. Spørgsmålene omhandler elevernes opfattelse af egen koncentrations- og problemløsningsevne.

Støtte og inspiration i undervisningen består af syv spørgsmål. Spørgsmålene omhandler elevernes opfattelse af egen motivation og medbestemmelse. Derudover også om lærerens støtte og hjælp.

Ro og orden består af fire spørgsmål, som omhandler opfattelse af ro og støj i klassen.

Øvrige spørgsmål består af 11 spørgsmål. Spørgsmålene omhandler det fysiske undervisningsmiljø, mobning og elevernes fysiske velbefindende.

Supplerende spørgsmål om det fysiske og æstetiske undervisningsmiljø består af ni spørgsmål. Spørgsmålene handler om elevernes oplevelse af rengøring, møbler, indretning og udsmykning af skolen og skolens lokaler samt skolens indeklima.

Antal besvarelser

Denne kortlægning af undervisningsmiljøet blev gennemført d. 13. september 2023 og er besvaret af 92 elever i 9.-10. klasse. Rapportens resultater består af fulde besvarelser. Det vil sige, at der ikke er medtaget elever, som ikke har besvaret spørgsmålene. Besvarelserne fordeler sig som vist i tabellen herunder.

	Antal elever
9.a	21
10.b	24
10.c	23
10.d	24

Indikatorer – visning og beregning

Rapporten indeholder to typer visninger. Én, der viser resultaterne for hver af de fire indikatorer, og én for elevernes besvarelser på hvert spørgsmål. Først forklares, hvordan indikatorerne er beregnet og skal forstås og efterfølgende forklares, hvordan figuren med svarfordeling på det enkelte spørgsmål skal forstås.

Undervisningsministeriet har udarbejdet fire indikatorer, som hver især viser elevernes holdning til fire forskellige temaer. Indikatorerne er fundet gennem statistisk faktoranalyse, hvor det er blevet undersøgt hvilke spørgsmål, der kan grupperes og dermed måler den samme underliggende holdning hos eleverne¹. Beregningen af indikatorerne i denne rapport bygger på ministeriets inddeling af spørgsmålene. DCUM har på baggrund af denne inddeling beregnet et gennemsnit for hver elev på de spørgsmål, der knytter sig til den pågældende indikator. Der er kun beregnet et gennemsnit, hvis eleven har besvaret minimum halvdelen af de spørgsmål, som indikatoren bygger på.

¹ Kilde: Undervisningsministeriet (2017): Methodenotat, beregning af indikatorer i den nationale trivselsmåling i folkeskolen.

Hver indikator måler, hvad hver enkelt elev i gennemsnit har svaret på rækken af spørgsmål inden for den givne indikator. Dette kaldes elevernes gennemsnitlige trivselscore og er inddelt i følgende inddelinger: 1,0-2,0 / 2,01-3,0 / 3,01-4,0 / 4,01-5,0.

I figur 1 herunder ses en illustration af et beregningseksempel. Eksemplet viser en elevs score på spørgsmålene i indikatoren *Ro og orden*. Hvert spørgsmål indeholder fem svarkategorier, som tildeles værdierne fra 1 = lavest mulige trivsel til 5 = højest mulige trivsel.

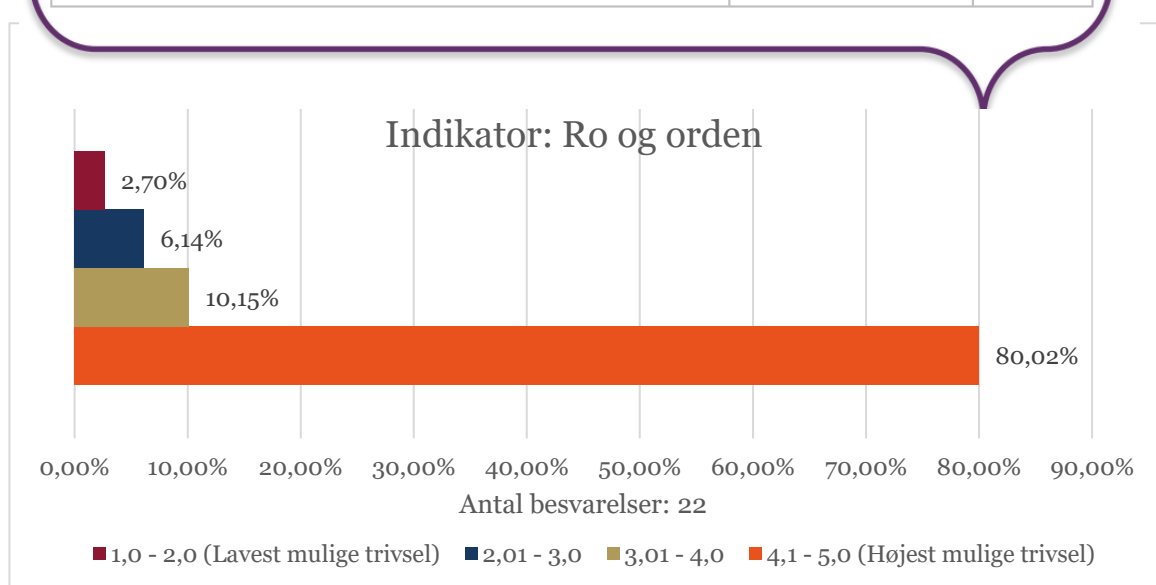
Svarkategorier	Værdier
Meget tit	5
Tit	4
En gang imellem	3
Sjældent	2
Aldrig	1

Et eksempel på dette er:

Hvis en elev f.eks. har svaret 'Tit' på spørgsmålet 'Er det let at høre, hvad de andre elever siger i timerne?', gives værdien 4. Denne lægges sammen med de tildelte værdier, som eleven har fået på de tre andre spørgsmål i indikatoren *Ro og orden*. De tildelte værdier divideres derefter med det samlede antal af spørgsmål, som indgår i indikatoren *Ro og orden*. I eksemplet bliver elevens gennemsnitsværdi på indikatoren *Ro og orden* 4,25. Derfor placeres eleven i den bedste trivselskategori.

Figur 1. Et eksempel på beregningen af en elevs trivselsscorer på indikatoren *Ro og orden*.

Spørgsmålene i indikatoren 'ro og orden'	Svar	Værdi
Hvis der er larm i klassen, kan lærerne hurtigt få skabt ro?	Meget tit	5
Er det let at høre, hvad de andre elever siger i timerne?	Tit	4
Er det let at høre, hvad læreren siger i timerne?	En gang i mellem	3
Møder dine lærere præcist til undervisningen?	Meget tit	5
Elevens gennemsnitlige trivselsscore		4,25

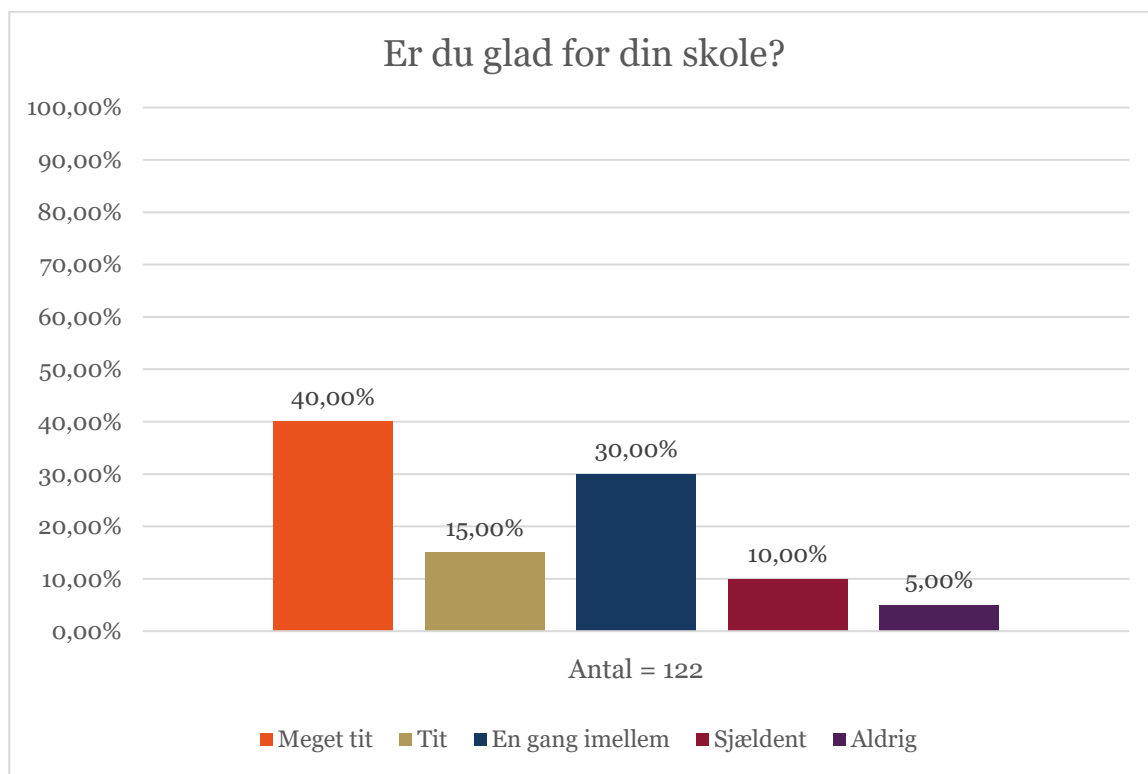
*Dette er et eksempel.

Når du præsenteres for indikatorresultaterne, vil du derfor kunne se hvor mange procent af eleverne, der har en gennemsnitlig trivselsscore på mellem 1,0-2,0 / 2,01-3,0 / 3,01-4,0 / 4,01-5,0. Eleven ovenfor havde en gennemsnitlig trivselsscore på 4,25 og indgår derfor i andelen af elever, der har svaret mellem 4,1-5,0. Det er der 80,02 procent af eleverne i det angivne eksempel, der har gjort. De elever har altså alle i gennemsnit svaret overvejende positivt på spørgsmålene under *Ro og Orden*. Modsat har 2,7 procent af eleverne i eksemplet i gennemsnit svaret overvejende negativt på spørgsmålene under *Ro og Orden*.

Sådan læser du figurene med svarfordelinger

Figurene i dette afsnit viser den procentvise fordeling af elevernes svar på hvert spørgsmål i undersøgelsen. Antallet af svar for hver figur kan variere, da svarkategorien 'Jeg ønsker ikke at svare' ikke indgår i figurene. Ved hver figur vil der derfor være beskrevet hvor mange besvarelser, der er for det enkelte spørgsmål.

Figurene ser ud som følgende:

*Dette er et eksempel

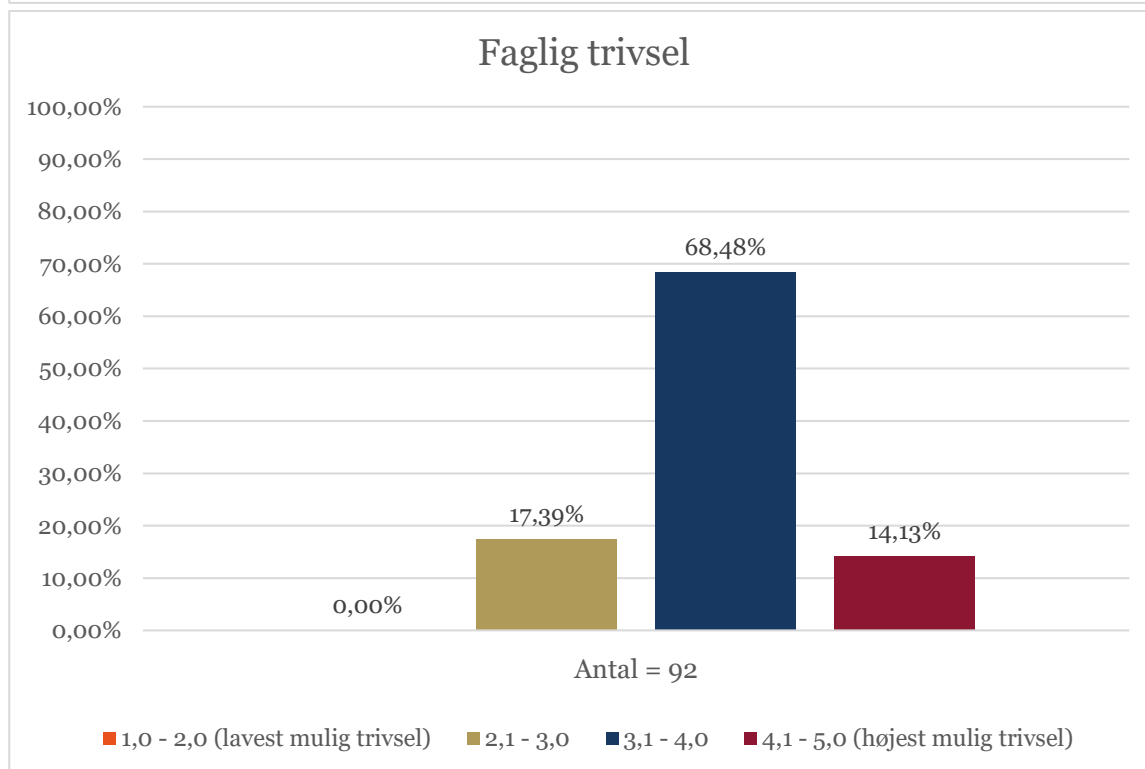
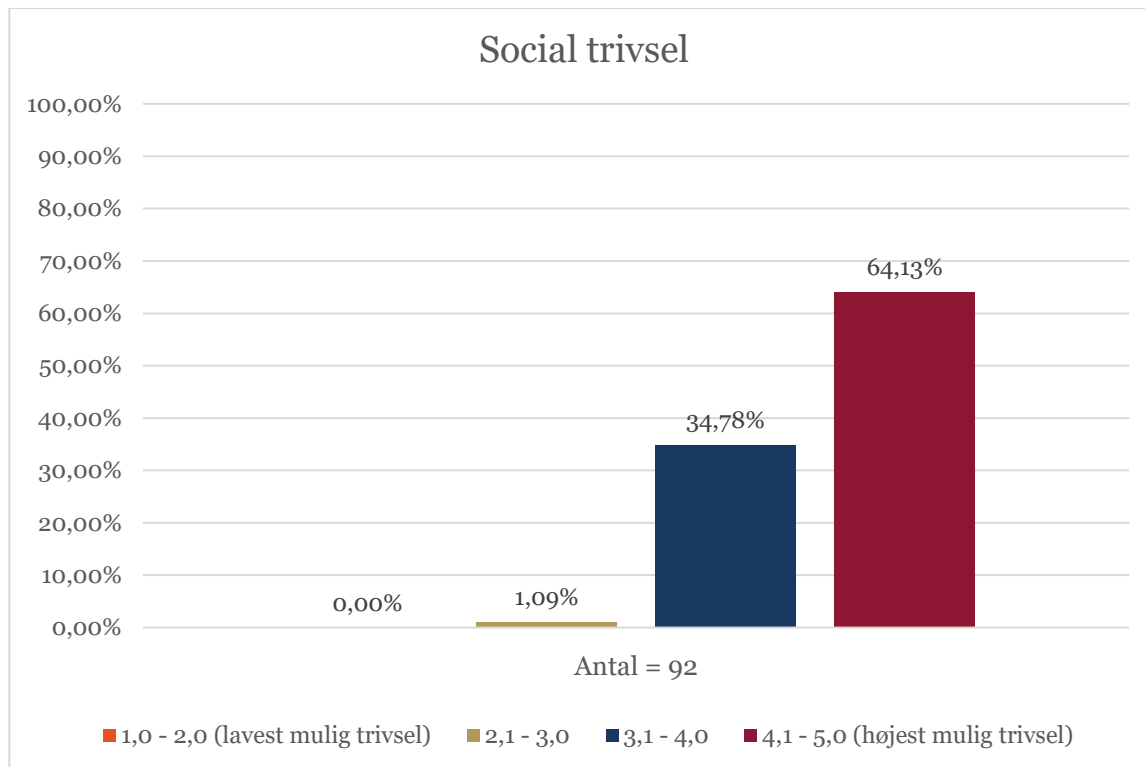
Eksemplet viser, at 122 elever har besvaret spørgsmålet 'Er du glad for din skole?'.

Af dem har:

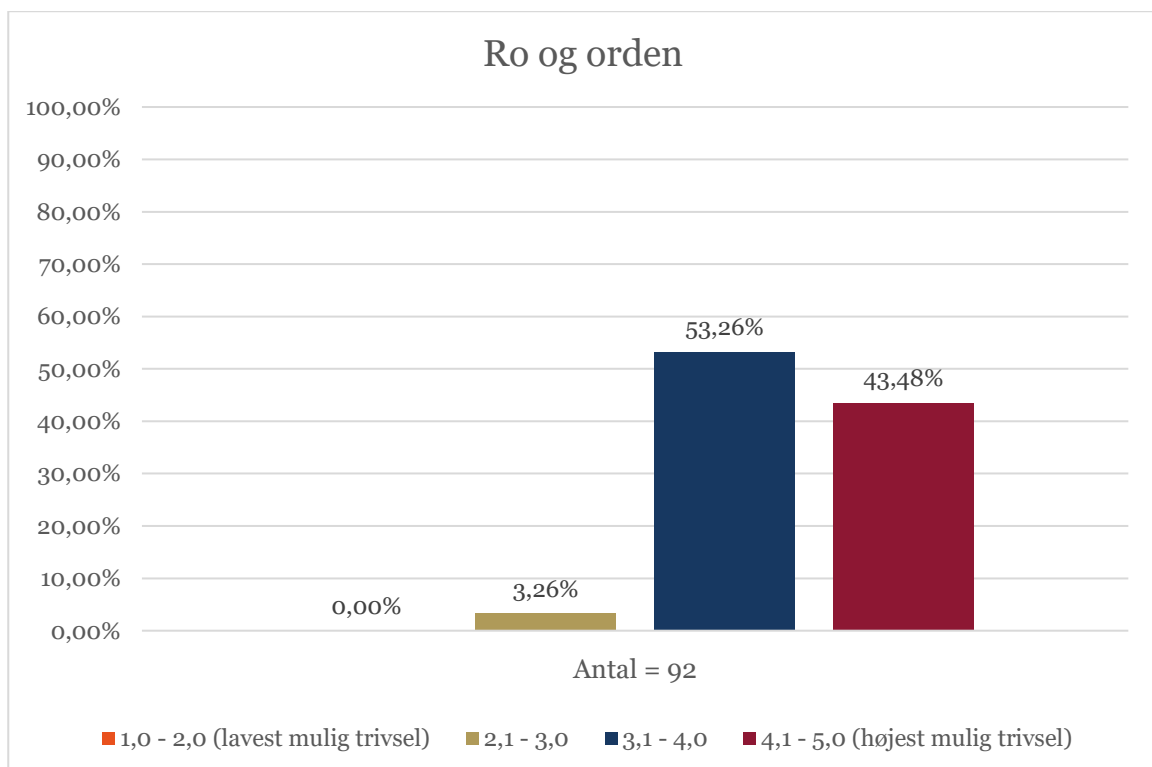
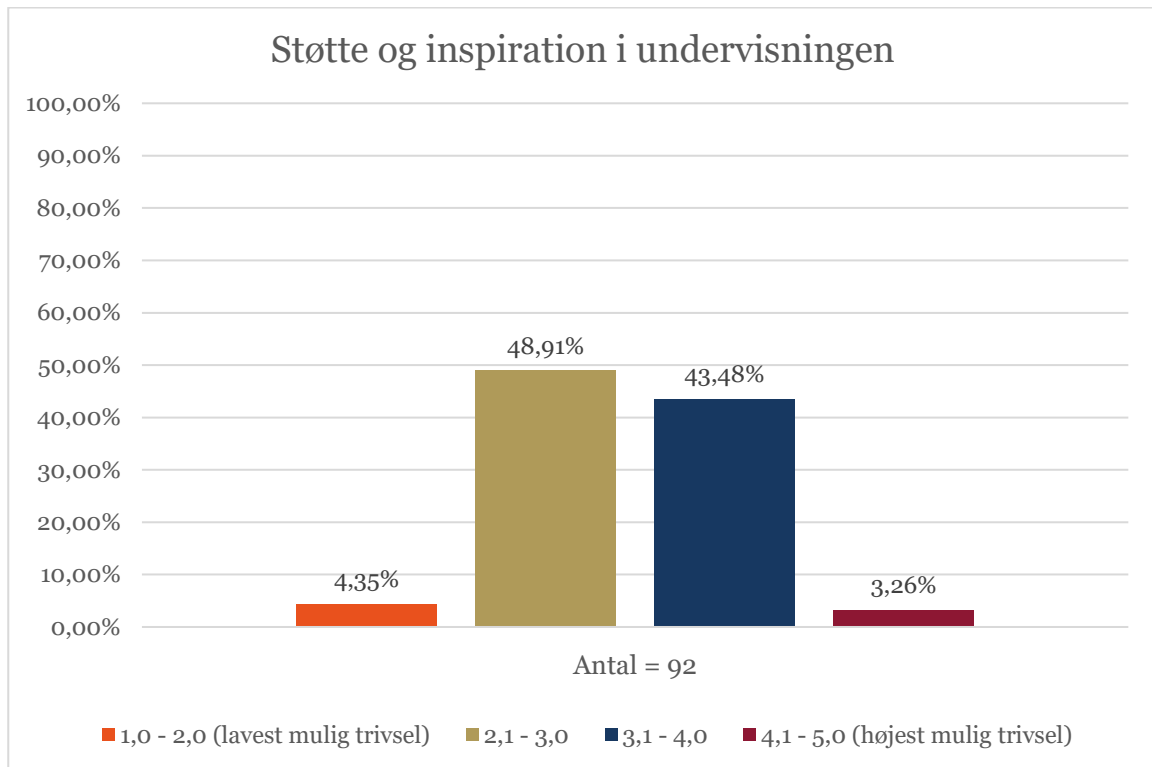
- 40 procent svaret 'Meget tit'
- 15 procent svaret 'Tit'
- 30 procent svaret 'En gang imellem'
- 10 procent svaret 'Sjældent'
- 5 procent svaret 'Aldrig'.

Samlet giver dette 100 procent.

Resultater for indikatorerne

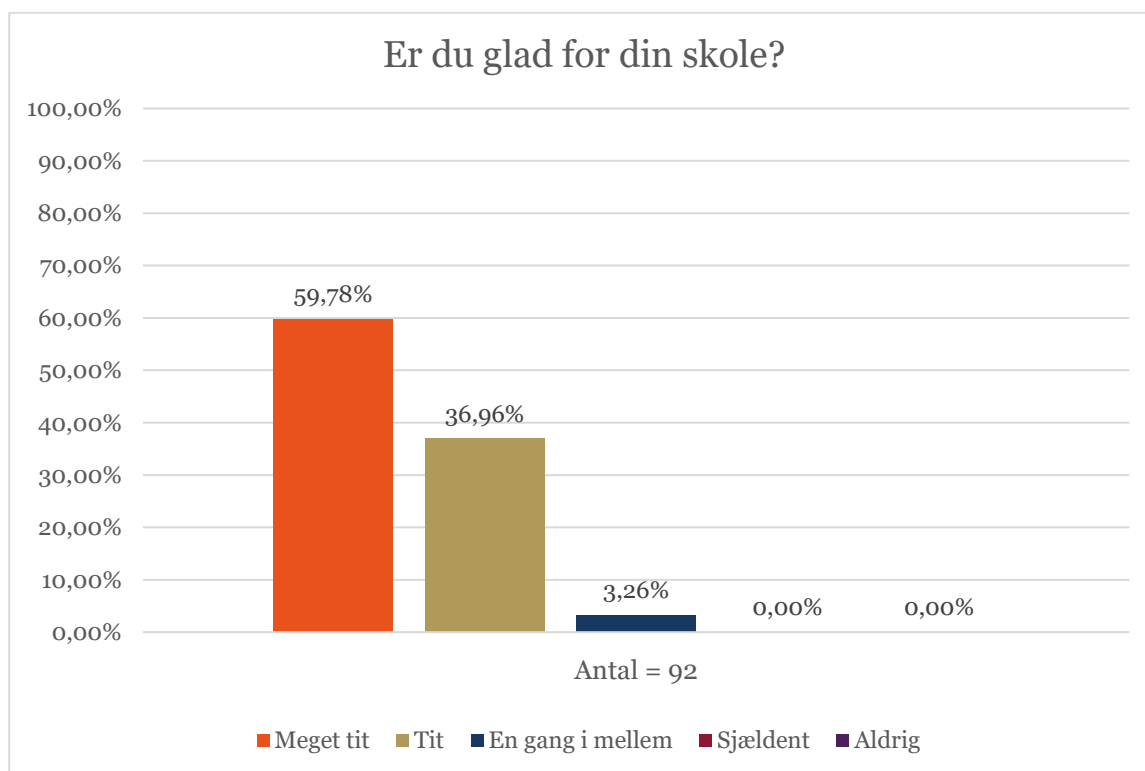

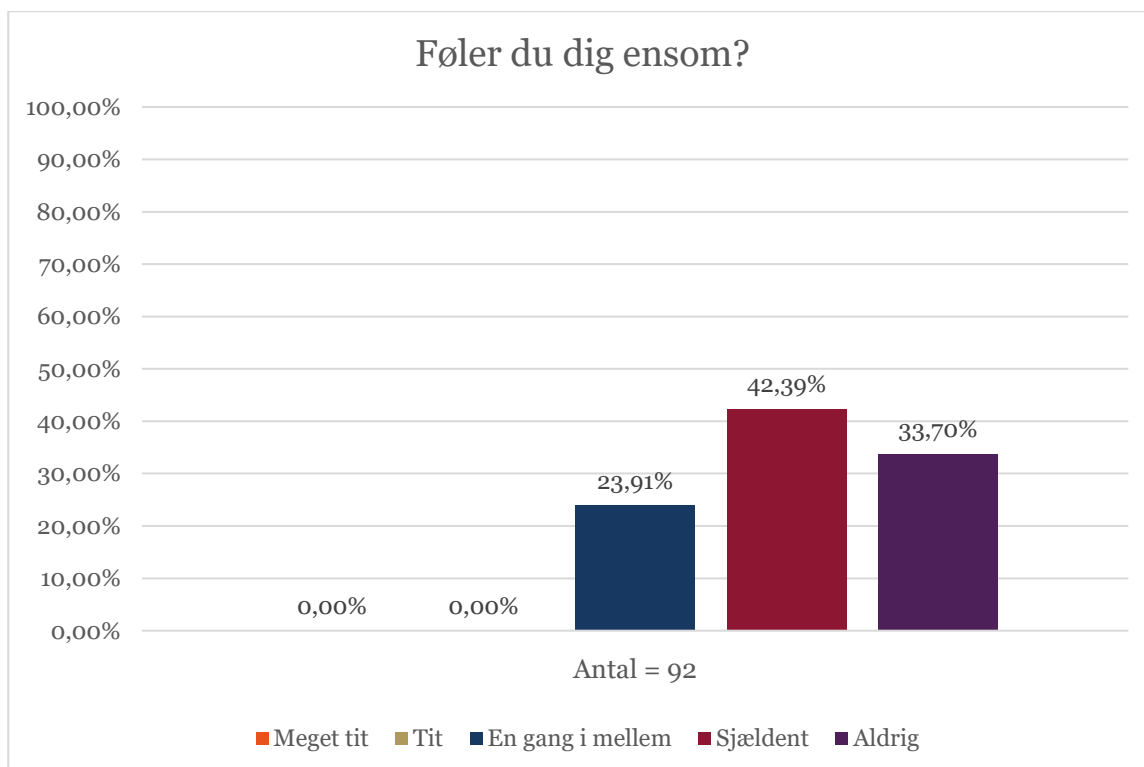
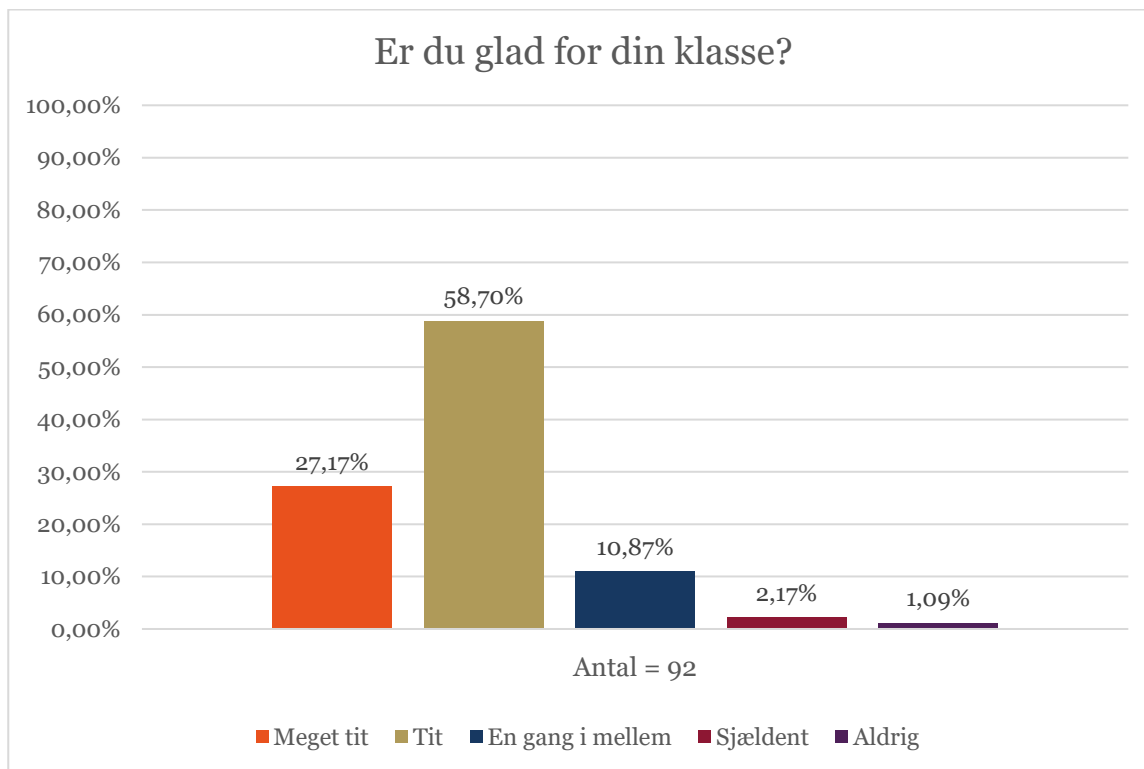
Besvarelser på spørgsmålsniveau

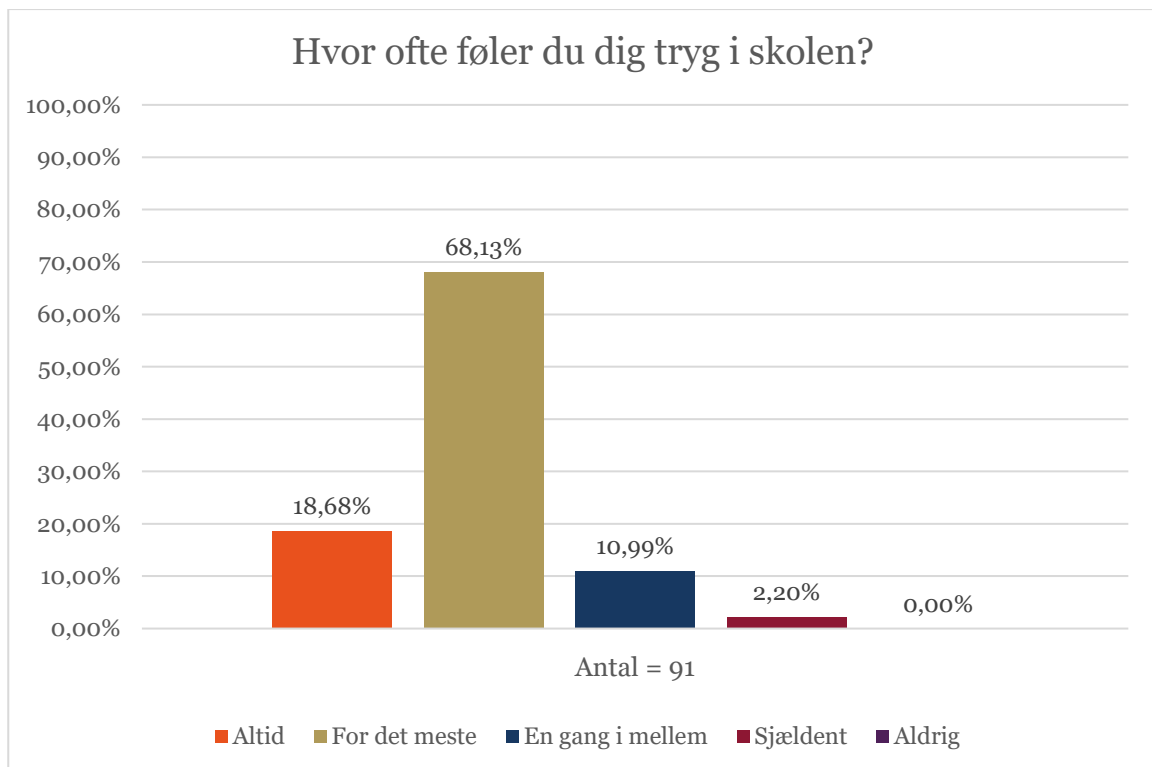
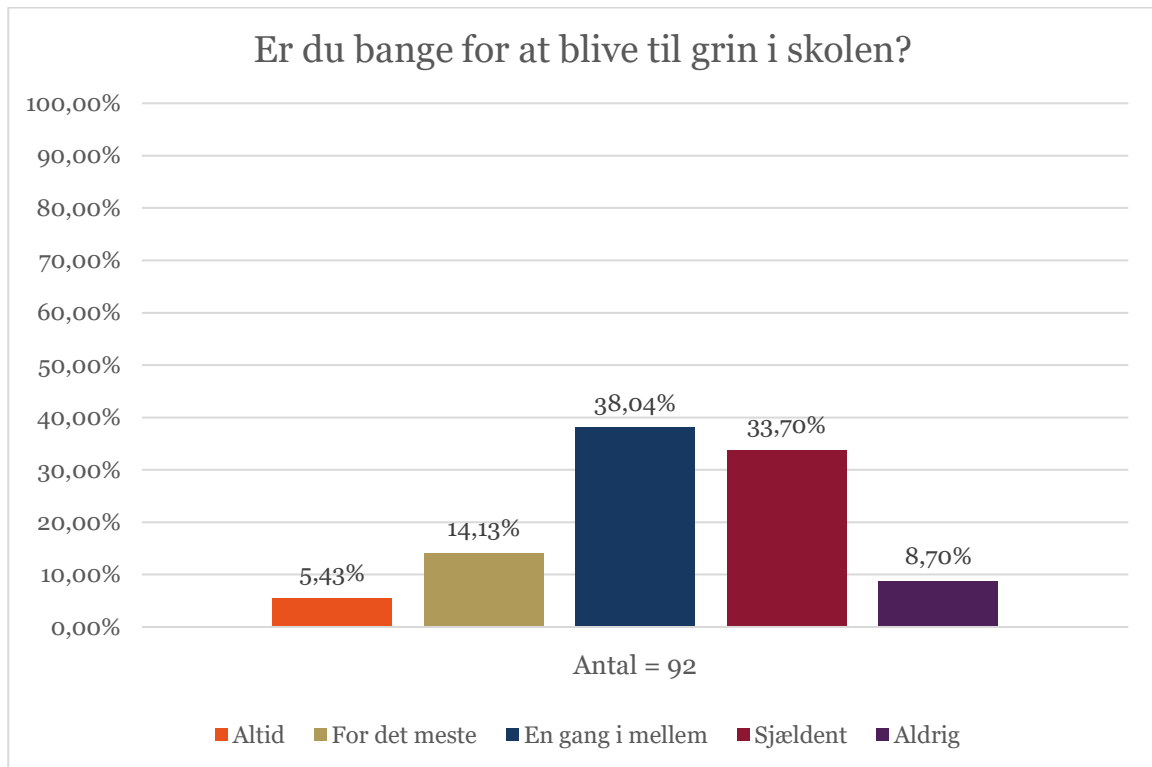
I det følgende præsenteres svarfordelingerne for hvert spørgsmål i undersøgelsen. Spørgsmålene er inddelt i emnerne *Social trivsel*, *Faglig trivsel*, *Støtte og inspiration i undervisningen* samt *Ro og orden*. Herefter præsenteres de spørgsmål, som ikke tilhører et af temaerne i afsnittet *Øvrige spørgsmål* og *Supplerende spørgsmål om fysiske og æstetiske omgivelser*.

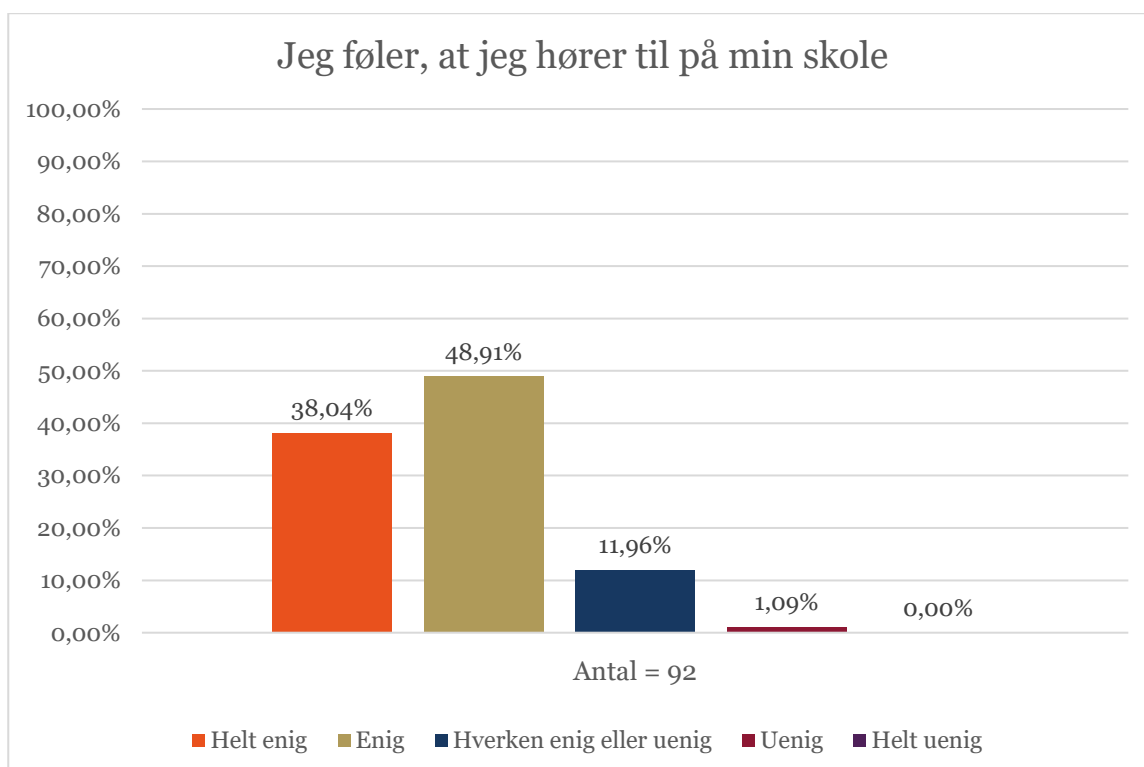
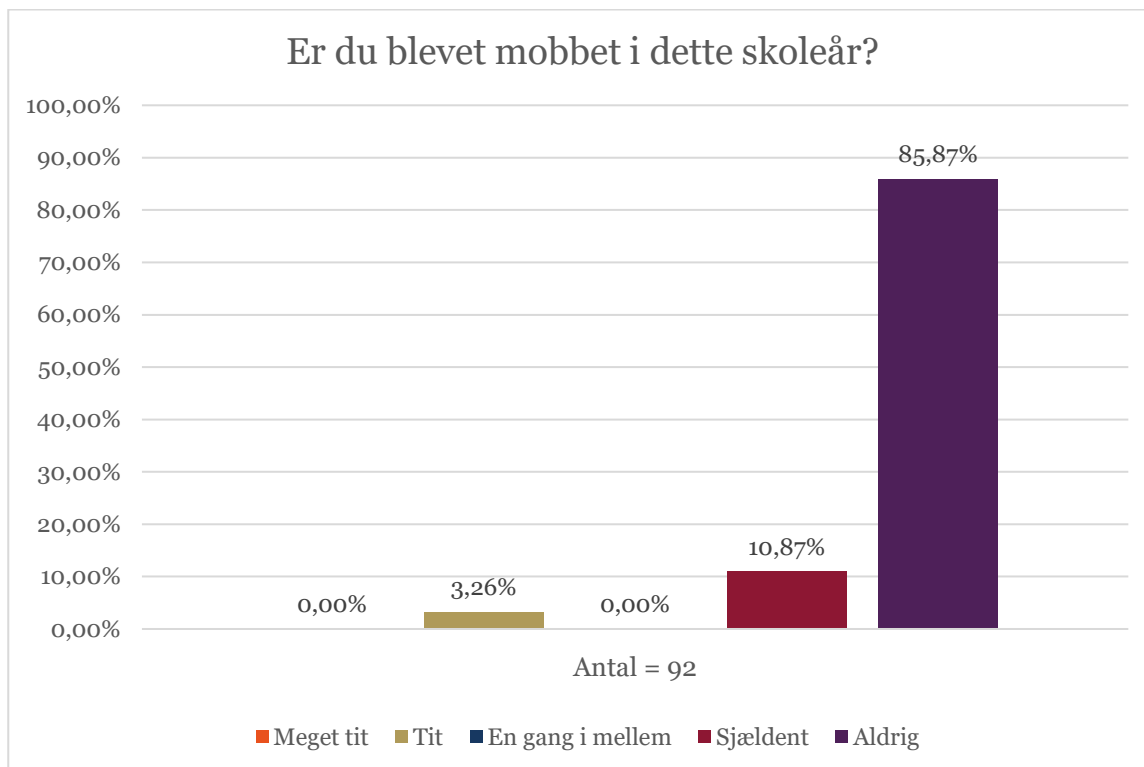
Social trivsel

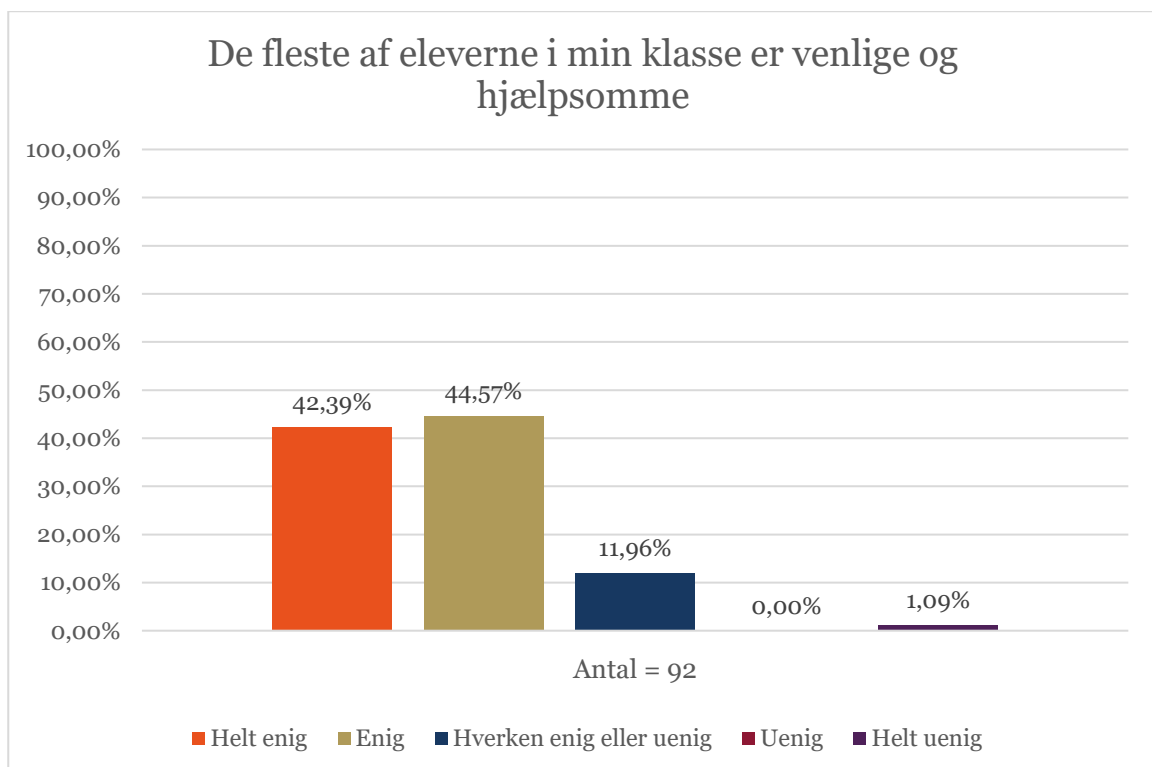
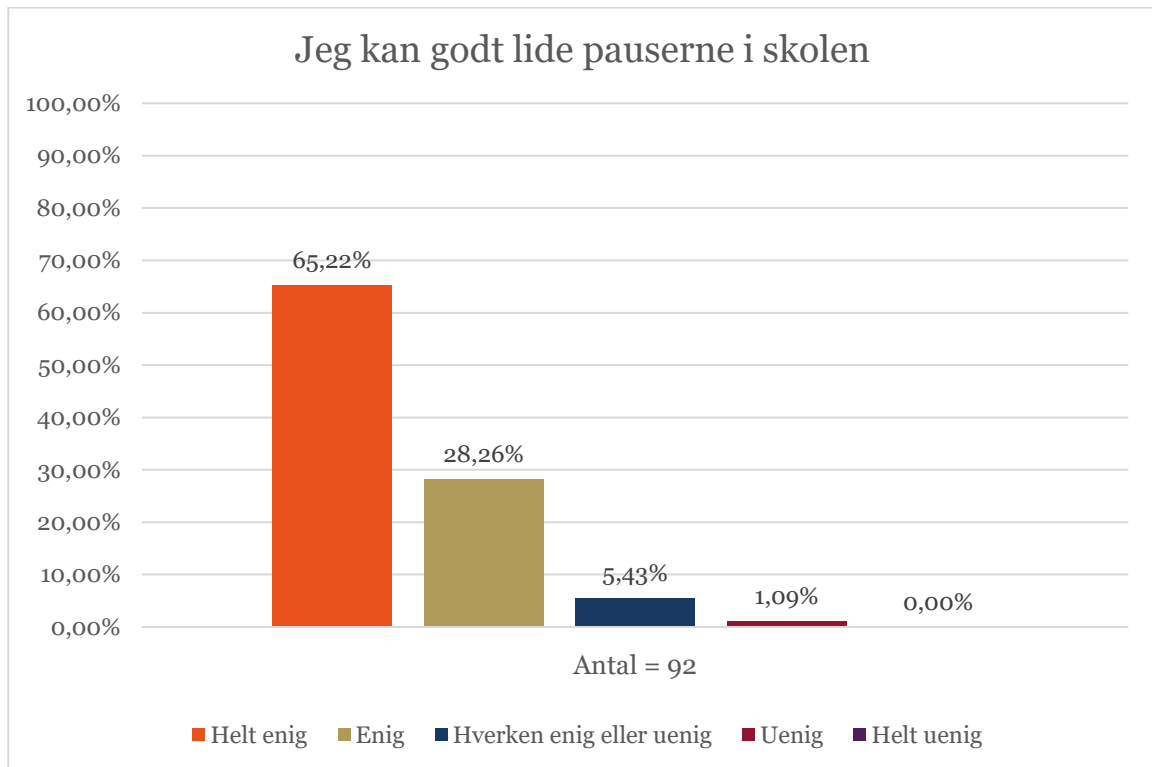
Social trivsel indeholder ti spørgsmål, som omhandler elevernes oplevelse af deres tilhørsforhold til klassen, skolen og fællesskabet. Dertil handler det også om deres oplevelser i forhold til mobning og tryk på skolen.

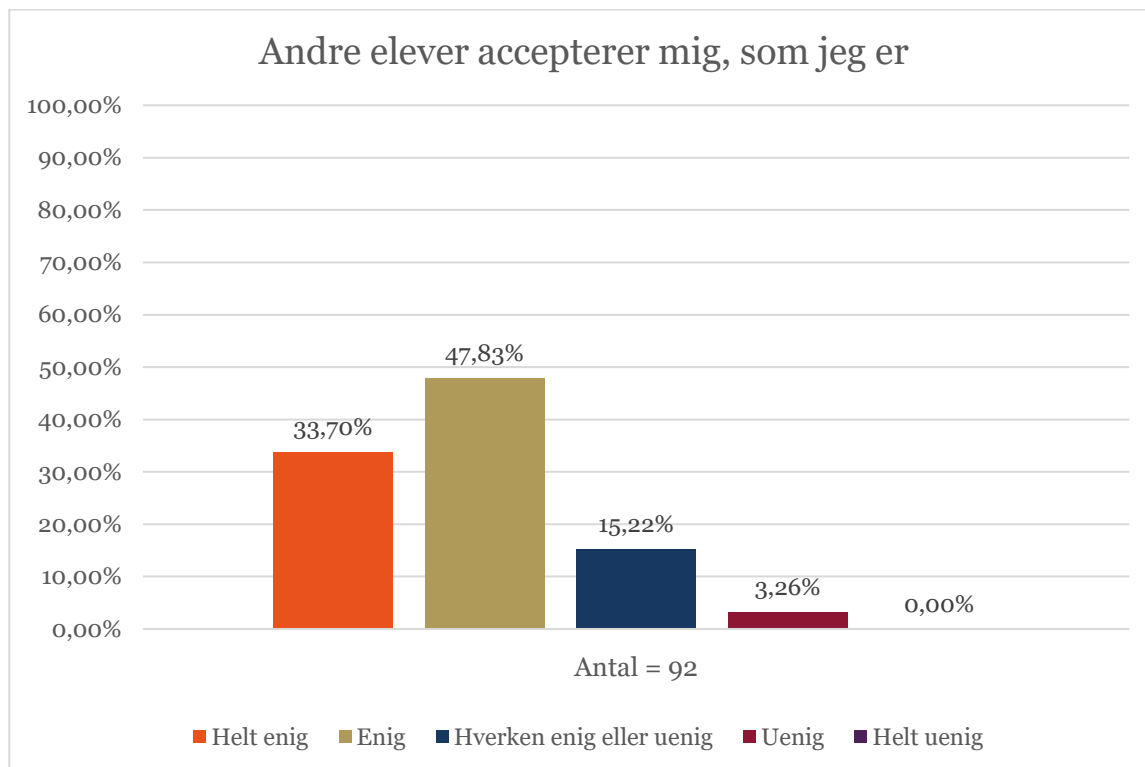

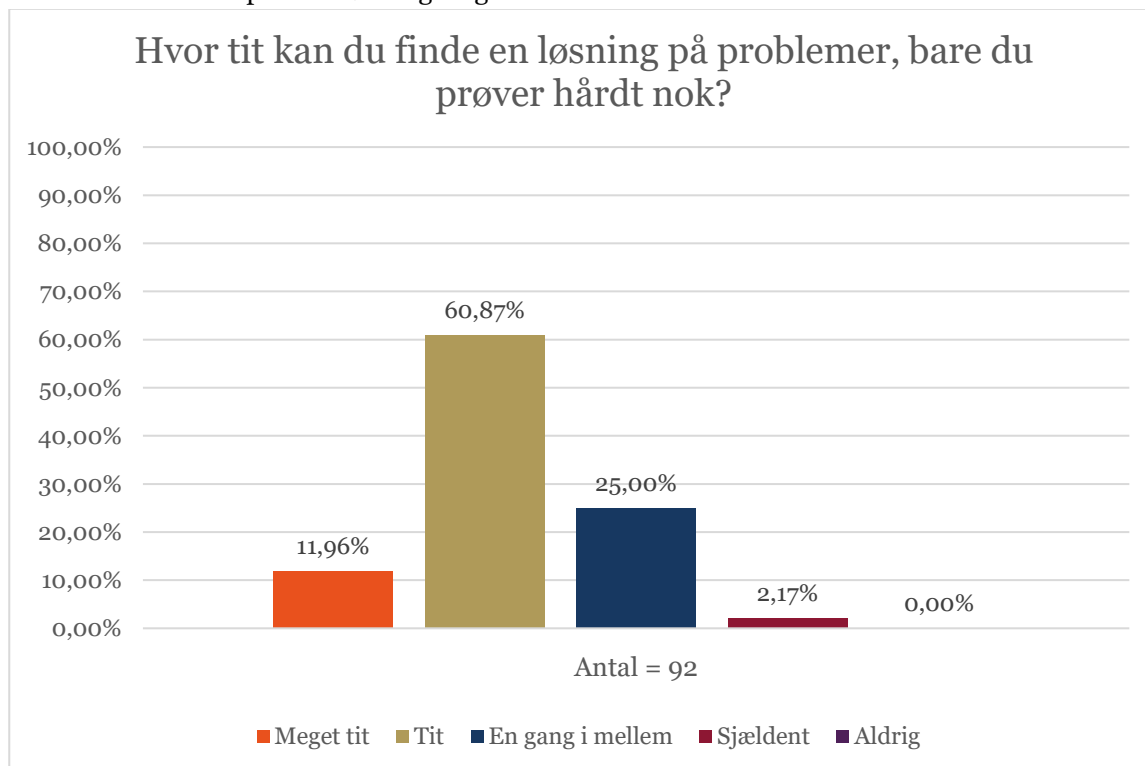

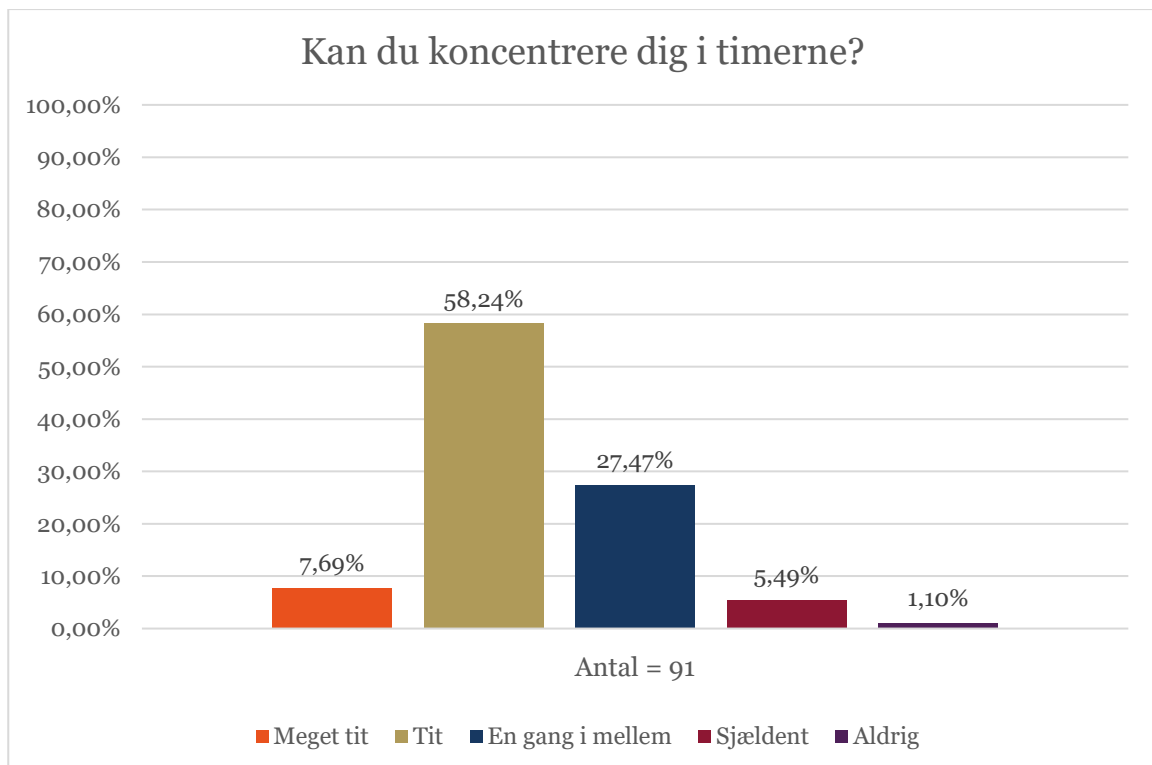
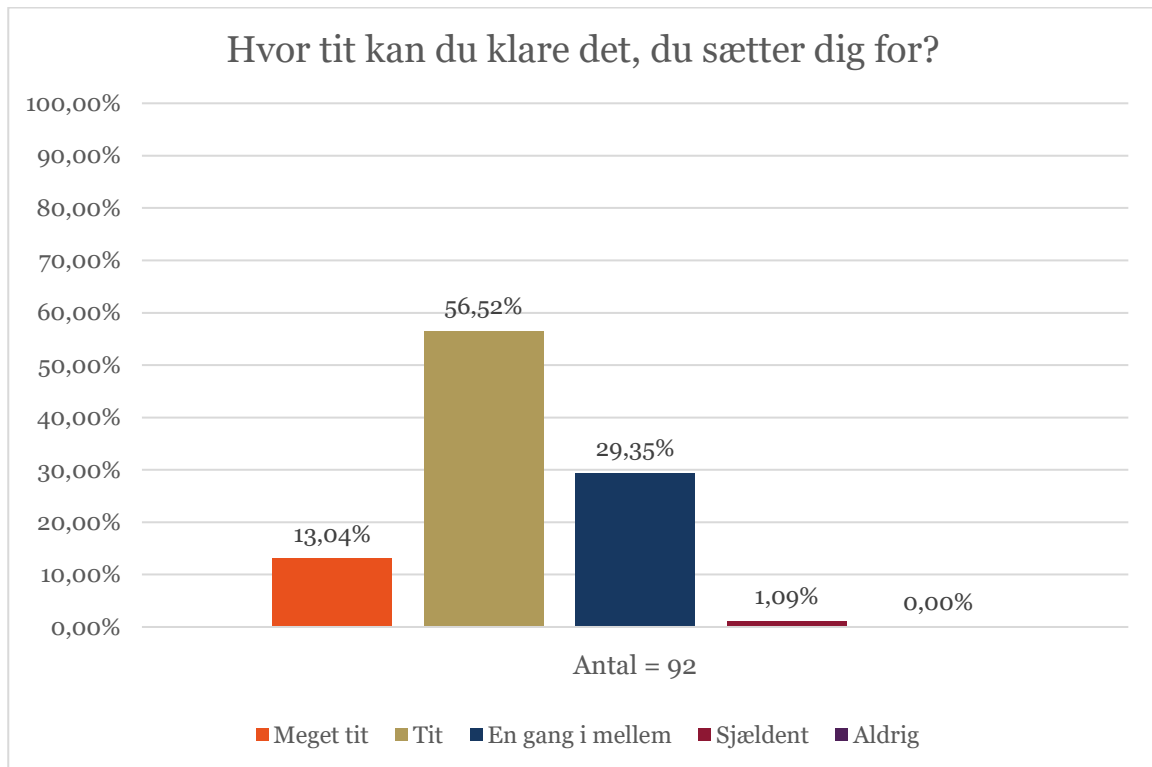

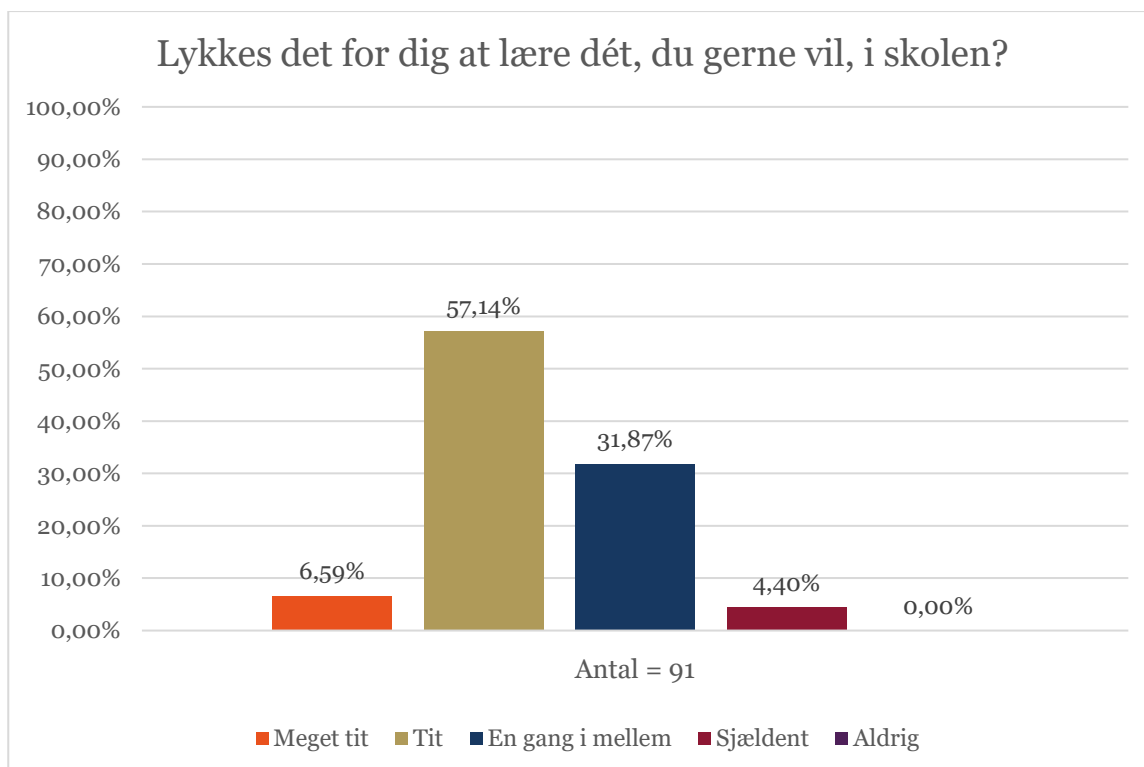
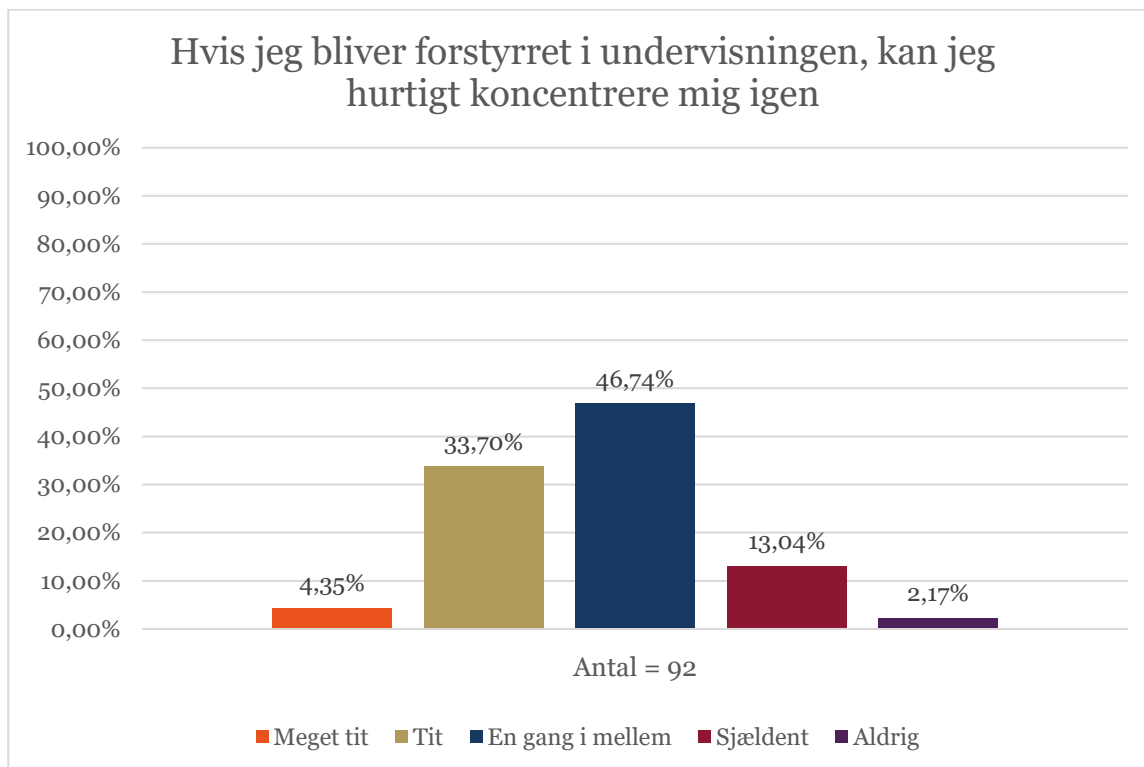
Faglig trivsel

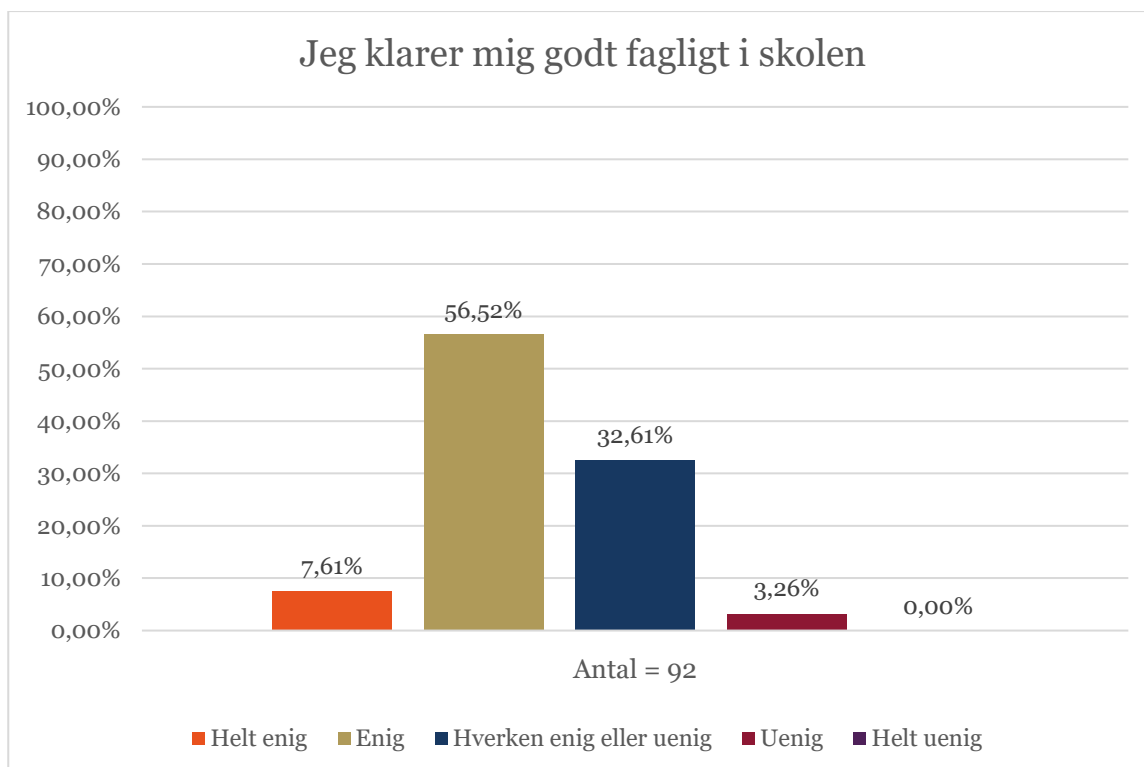
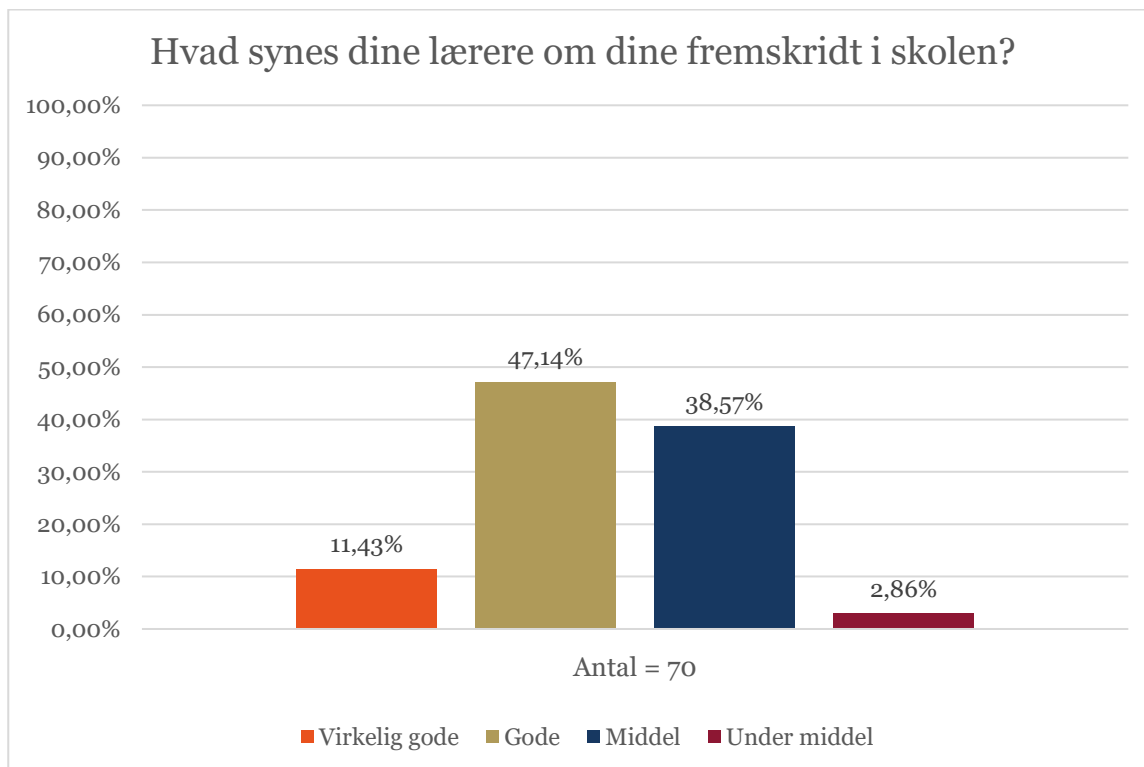
Faglig trivsel indeholder otte spørgsmål, som omhandler elevernes egen stillingtagen til faglige evner samt til deres problemløsnings- og koncentrationsevne.

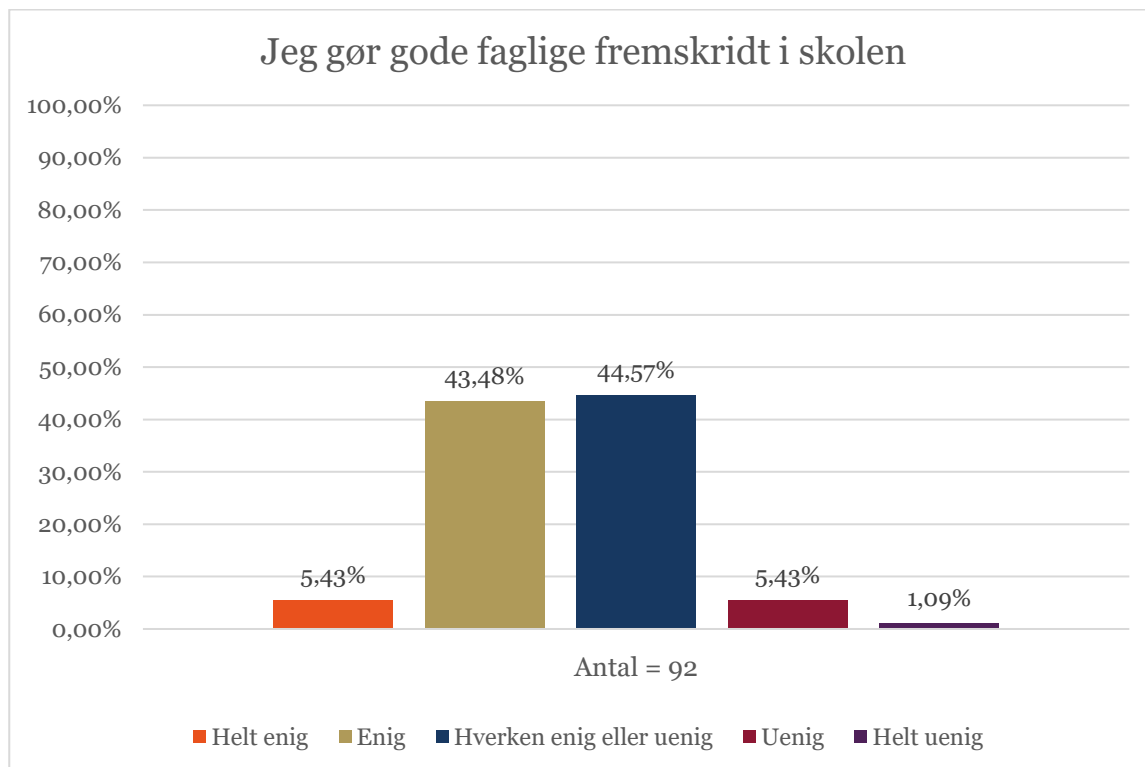

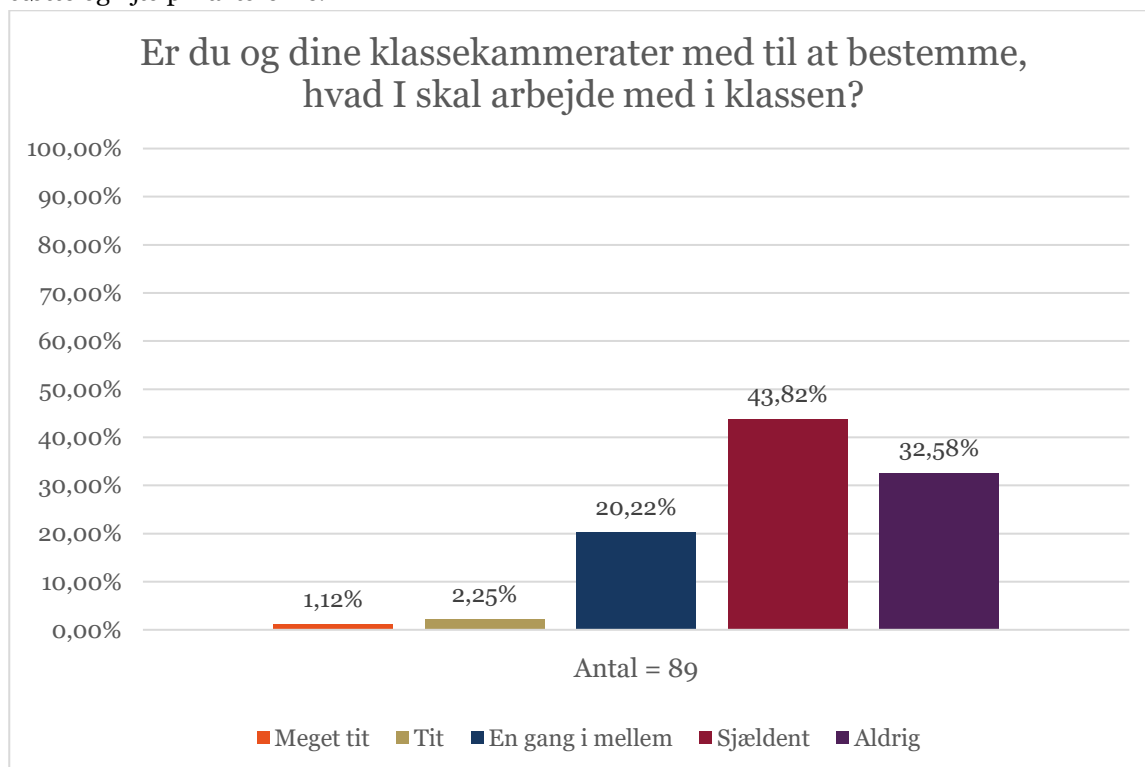

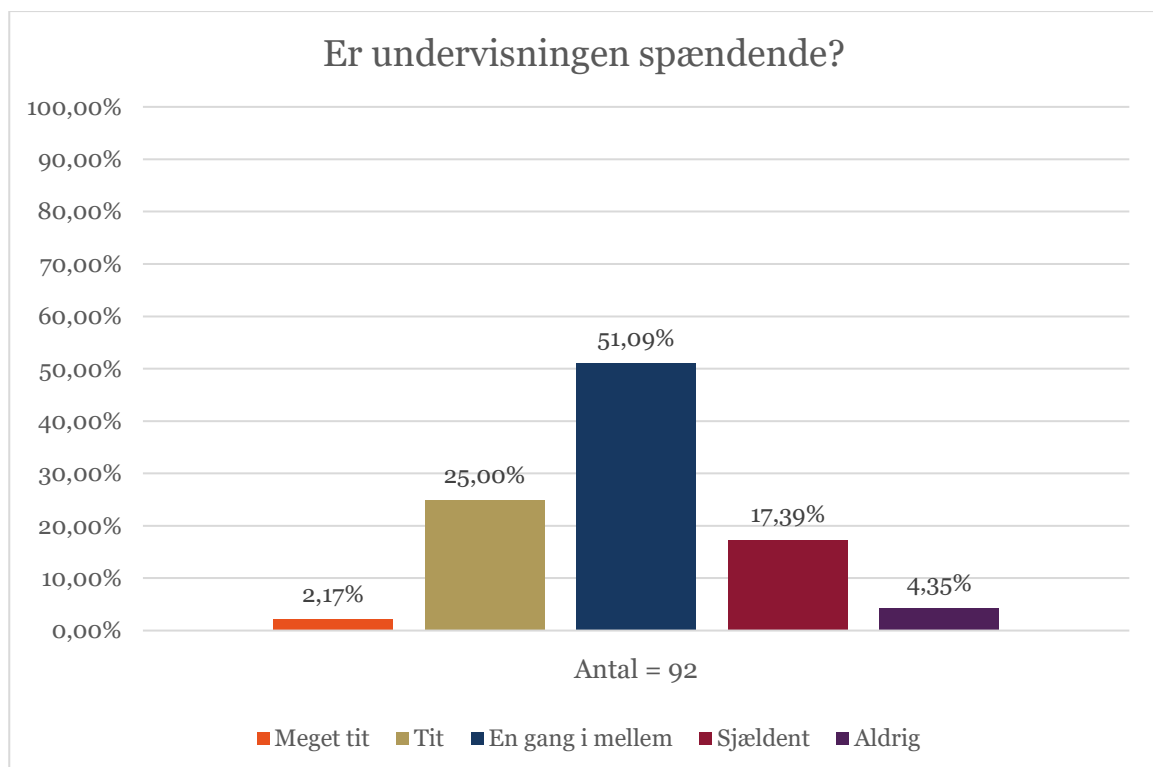
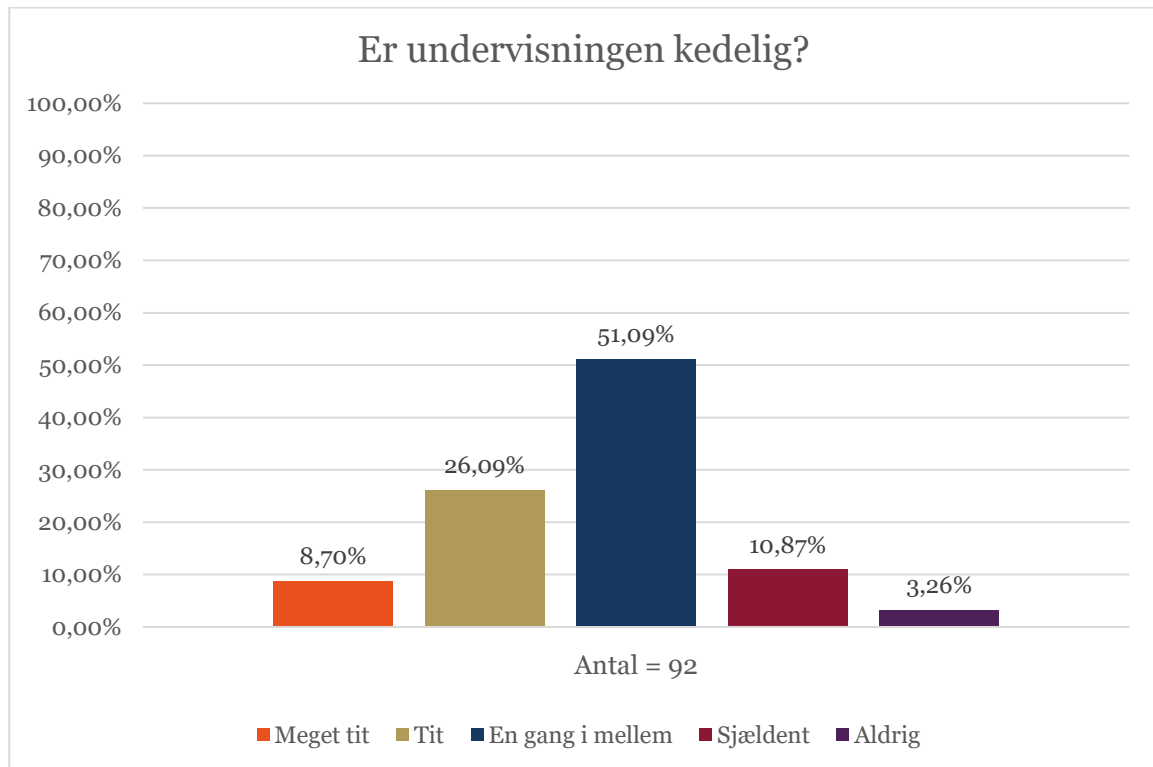

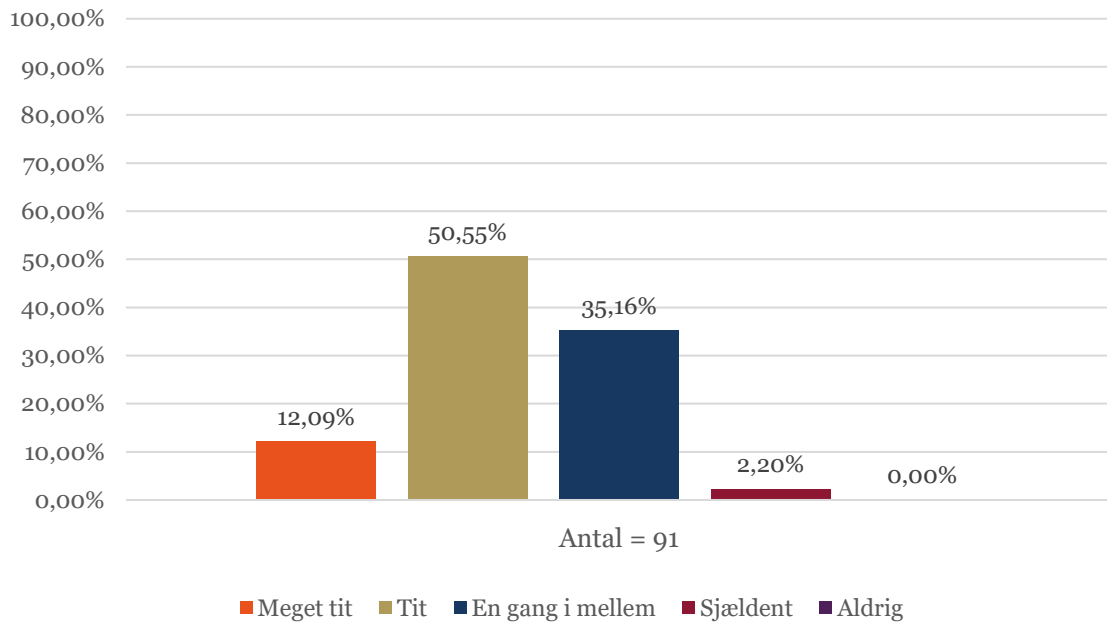
Støtte og inspiration i undervisningen

Støtte og inspiration i undervisningen indeholder syv spørgsmål, som omhandler elevernes lyst og motivation til at lære og oplevelsen af medbestemmelse. Derudover handler spørgsmålene også om støtte og hjælp fra lærerne.

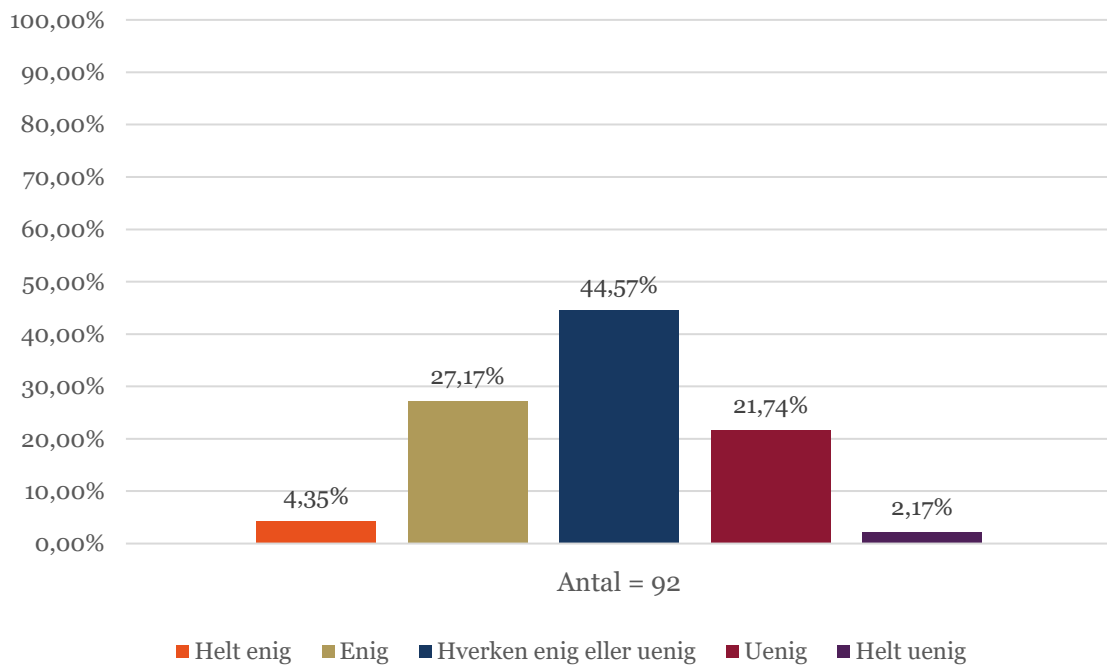

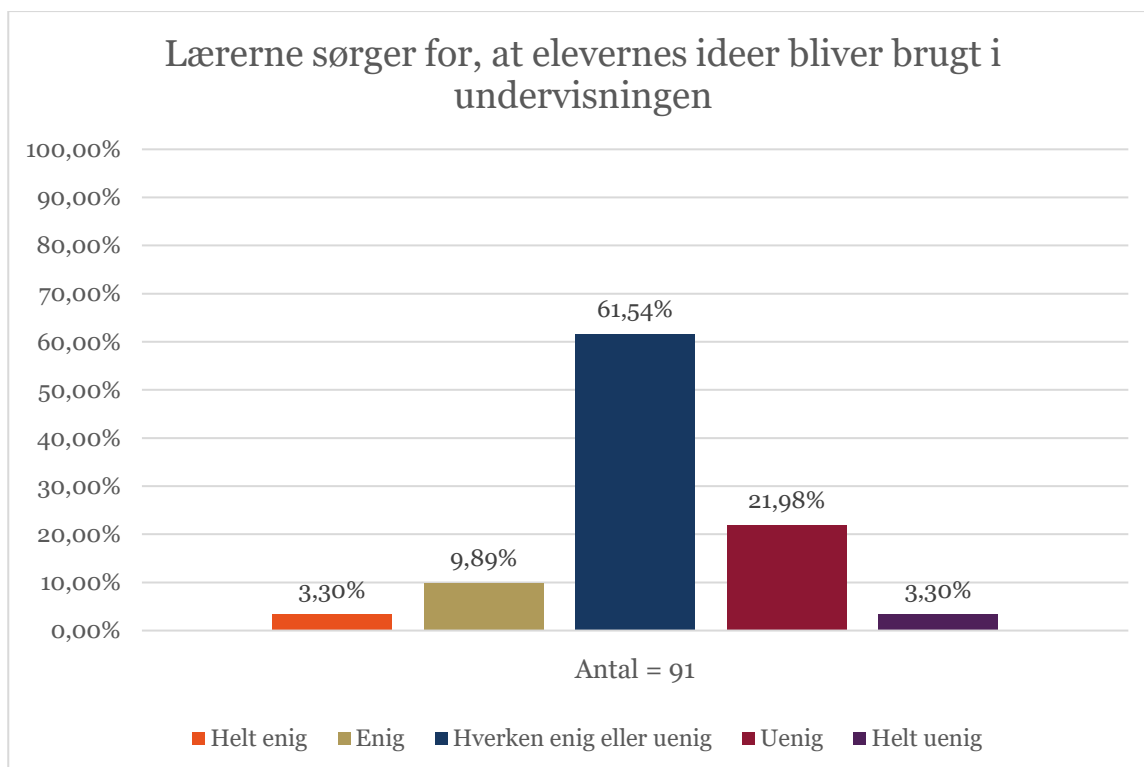
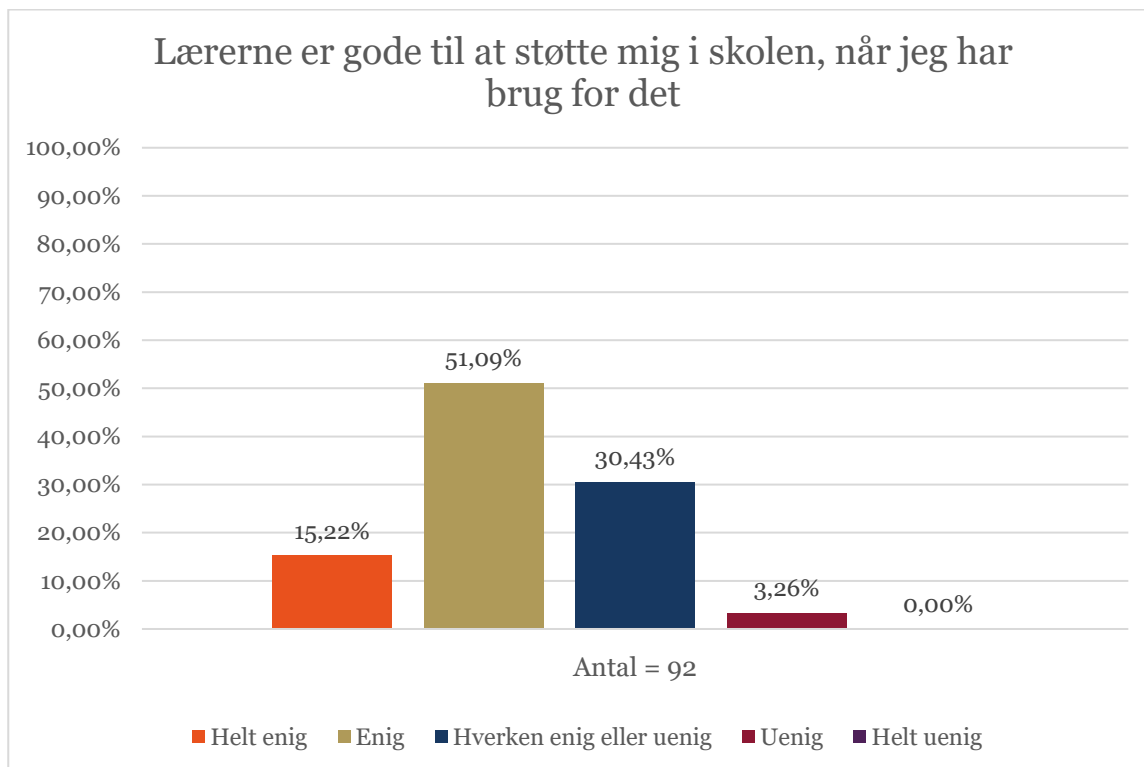

Hjælper dine lærere dig med at lære på måder, som virker godt?

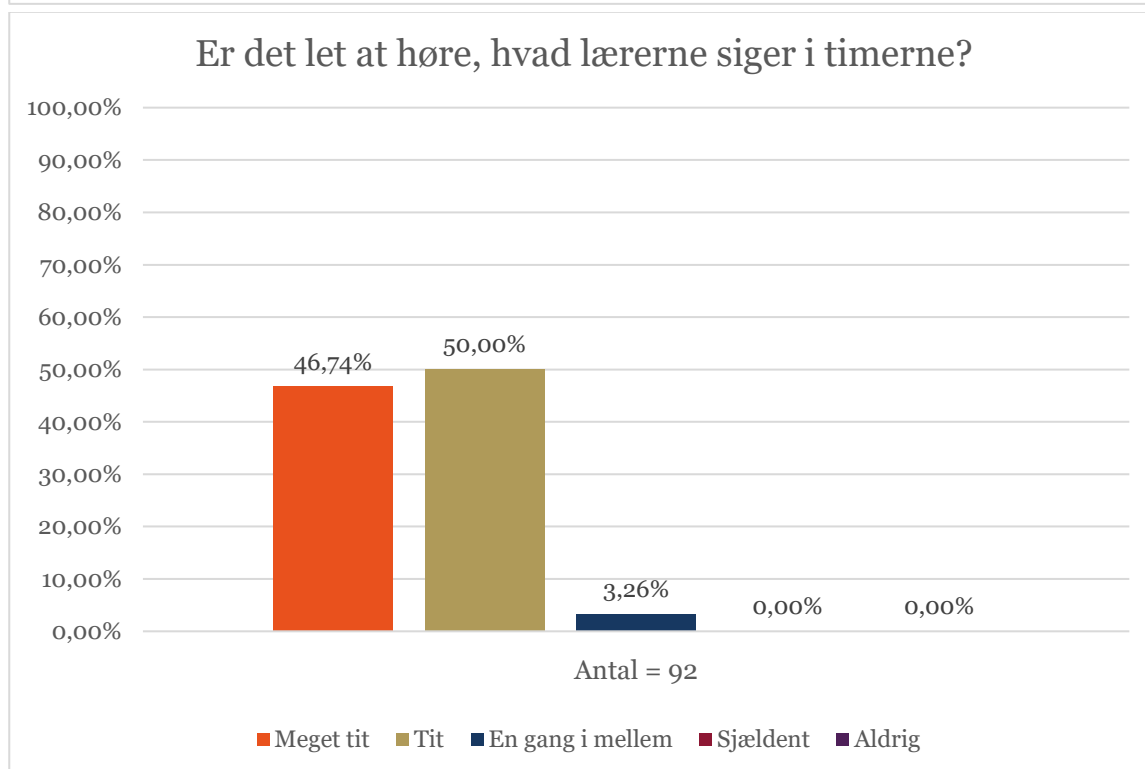
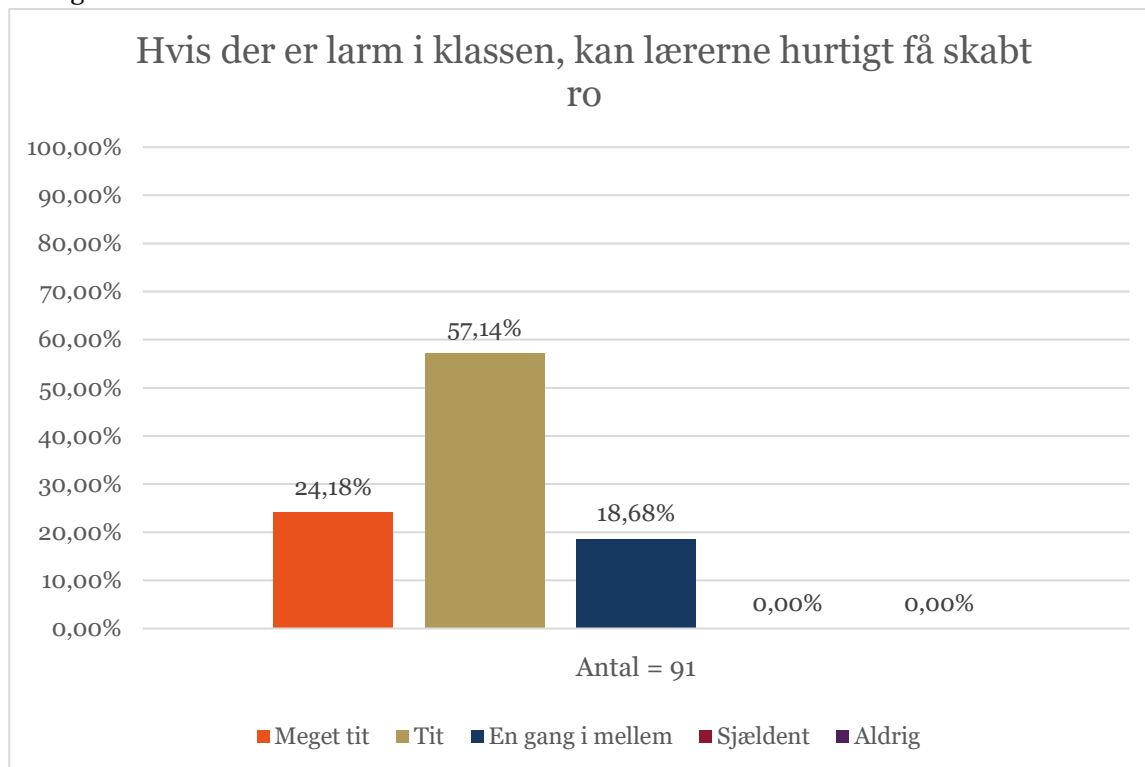
Undervisningen giver mig lyst til at lære mere

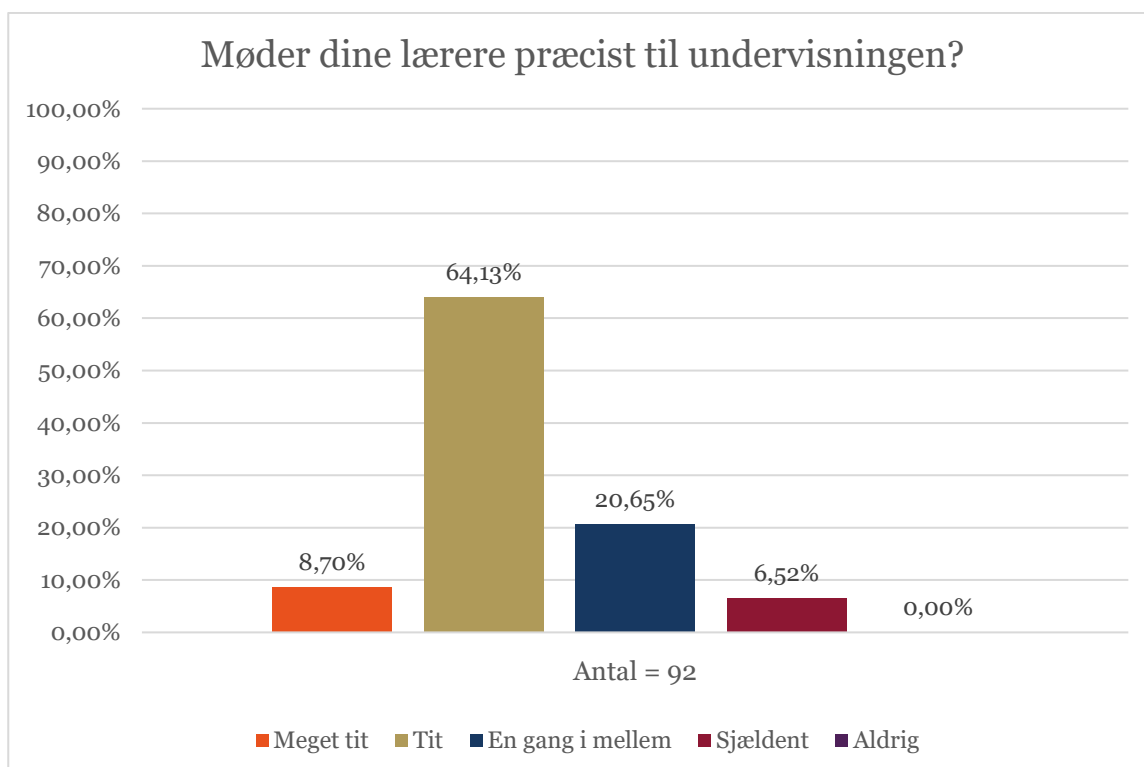
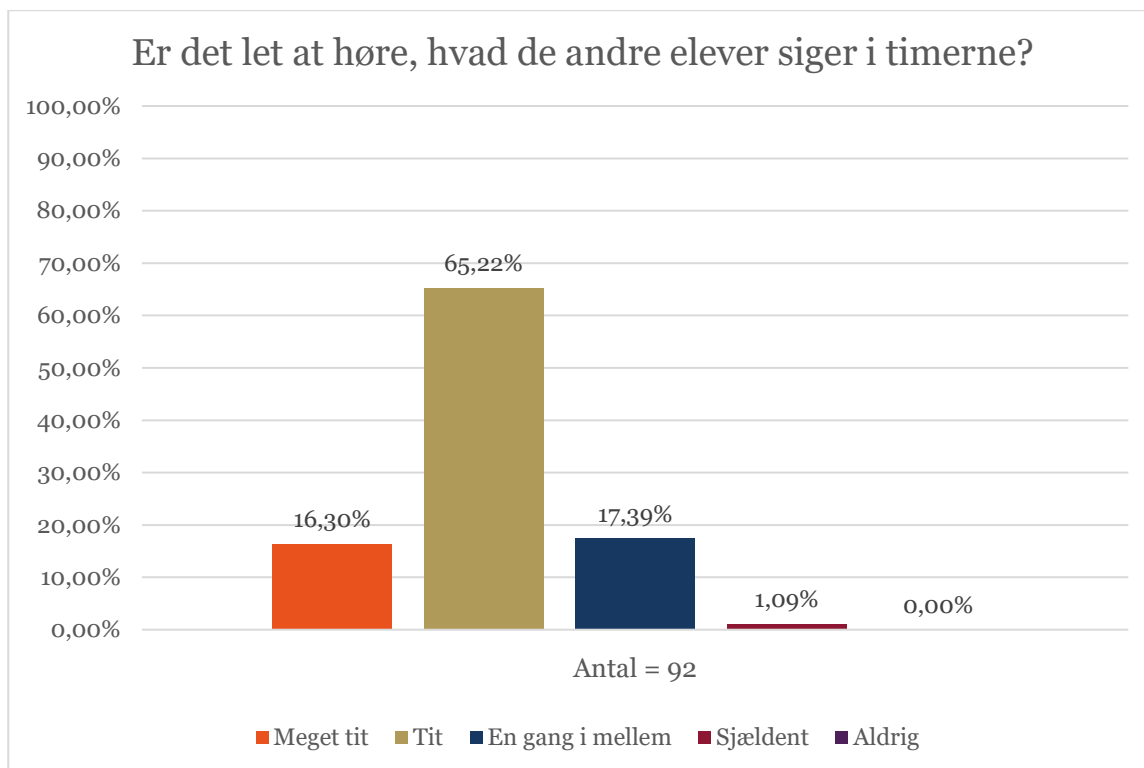

Ro og orden

Ro og orden indeholder fire spørgsmål, som omhandler elevernes opfattelse af klasseledelse samt uro og ro i klassen.

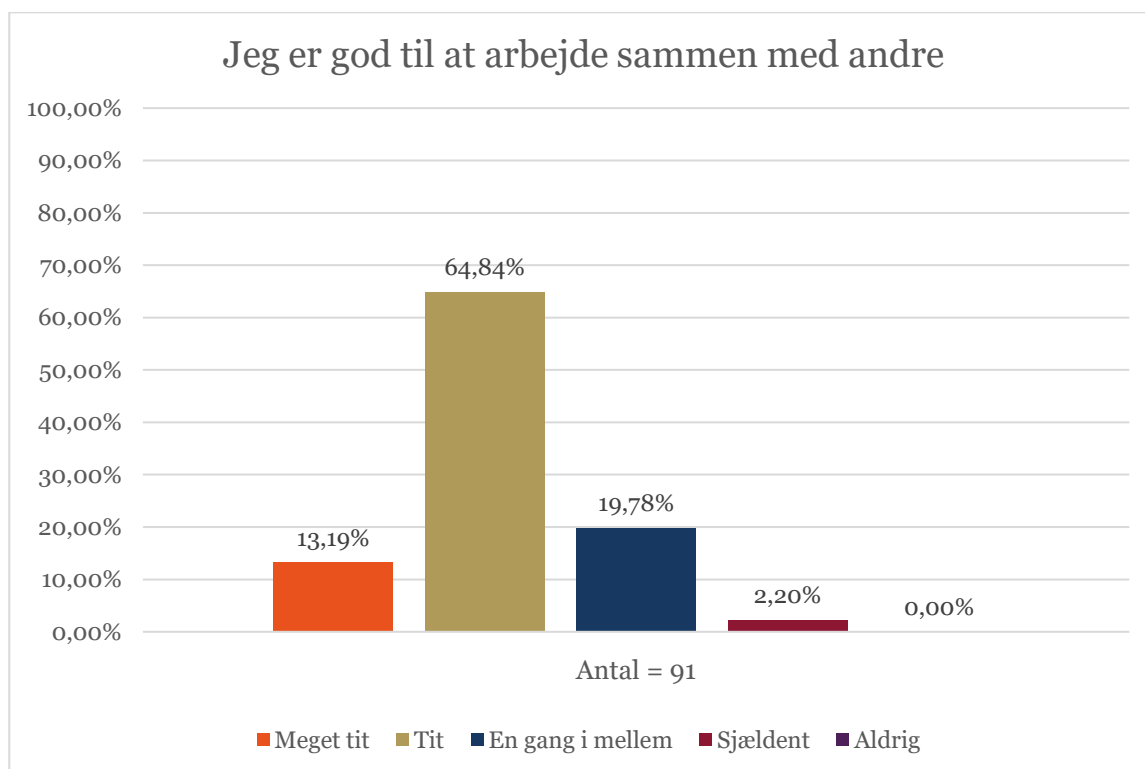
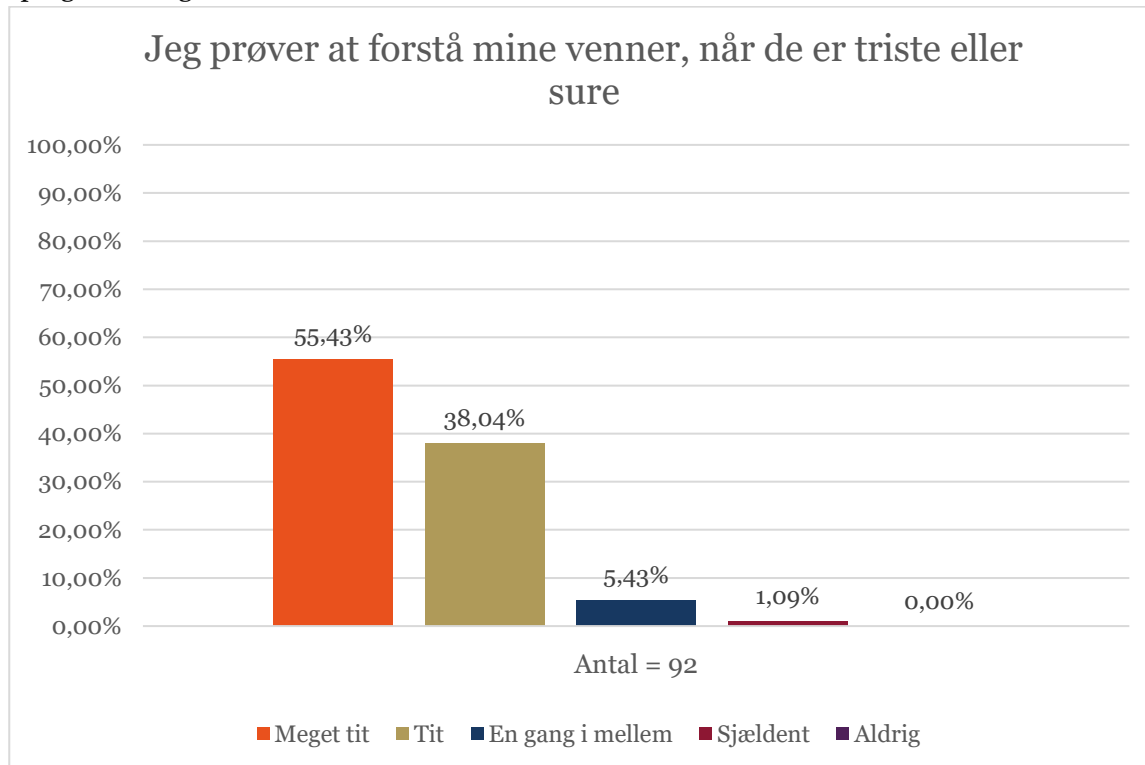

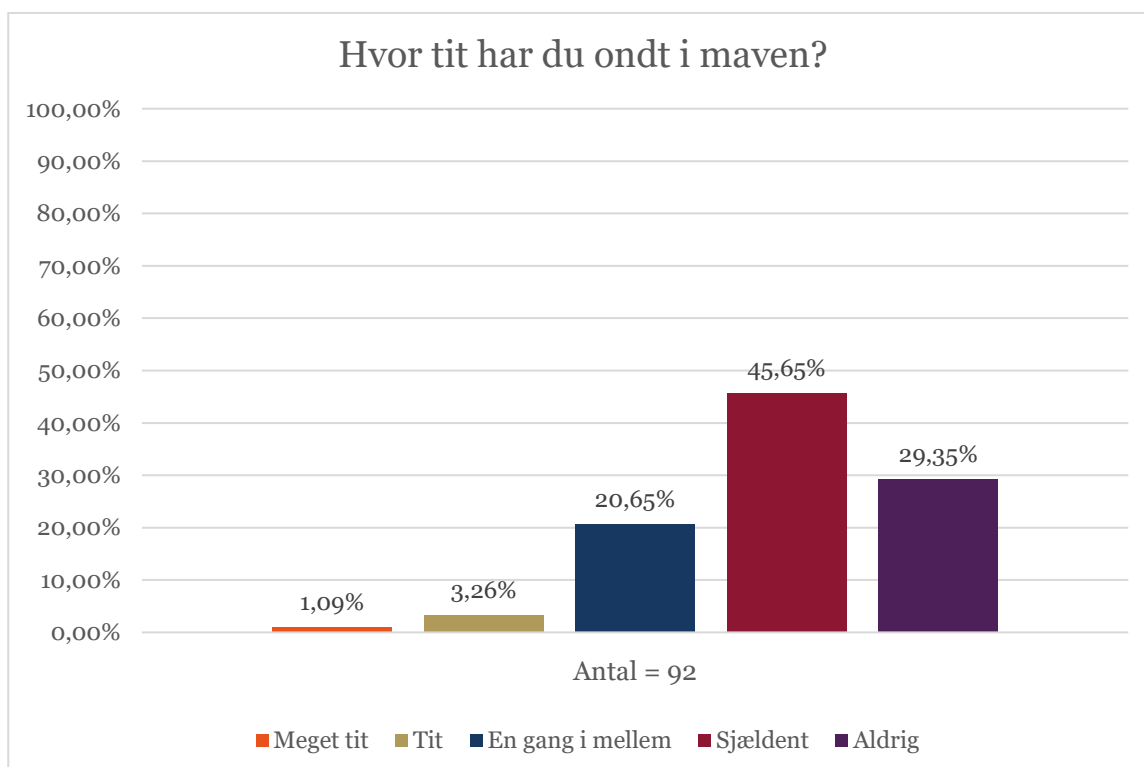
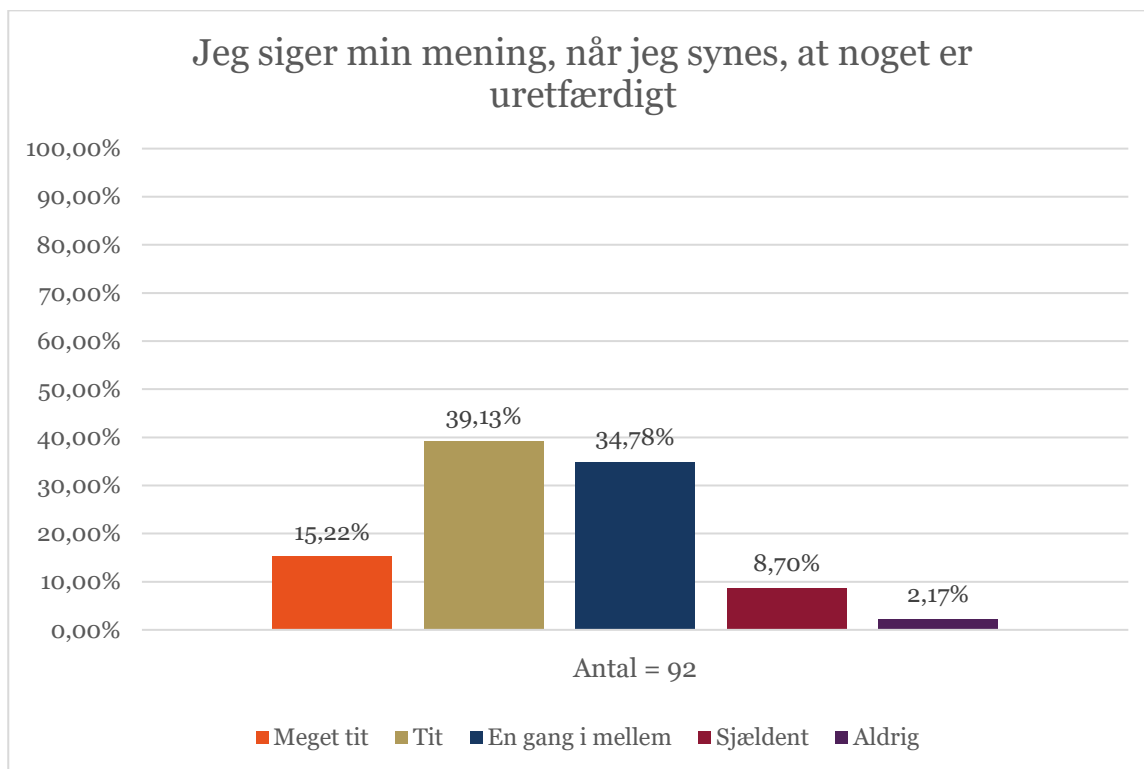

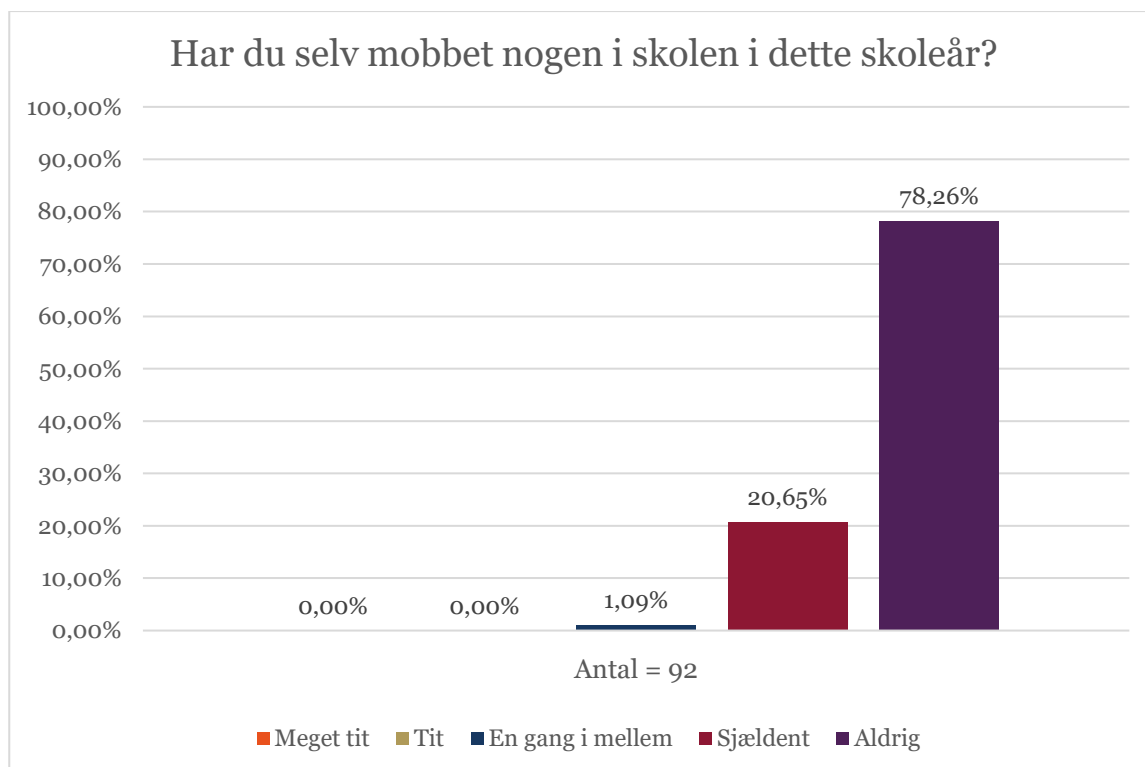
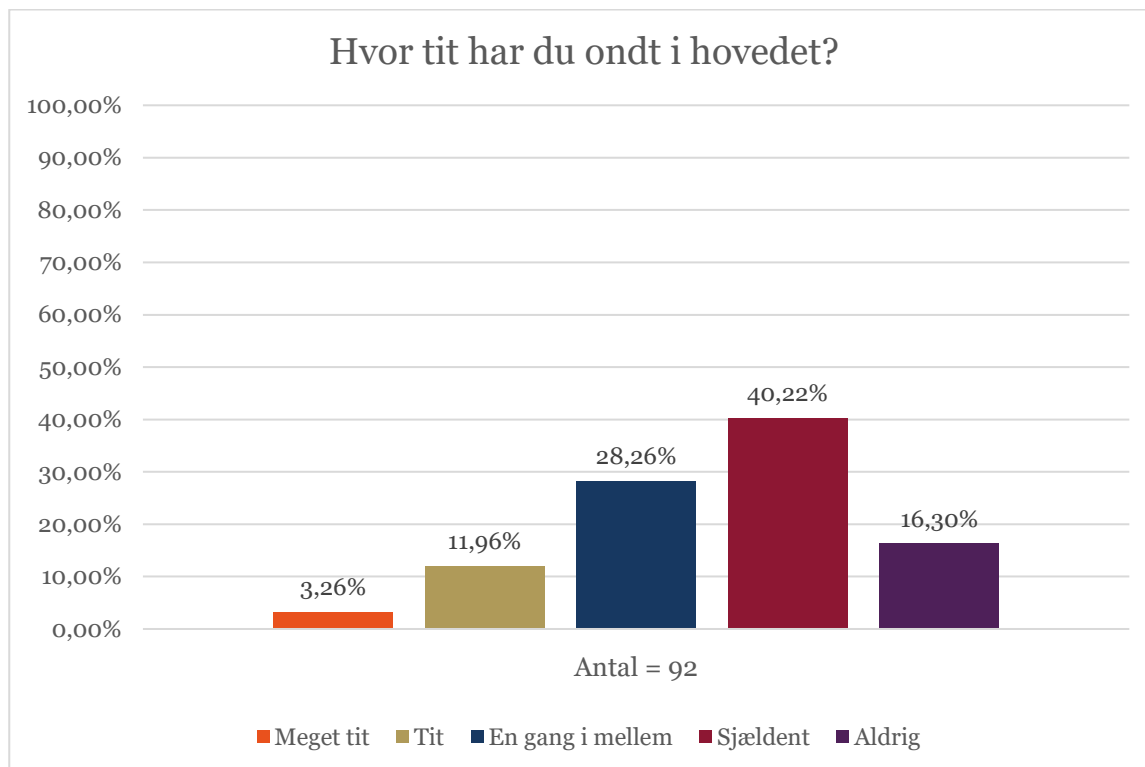

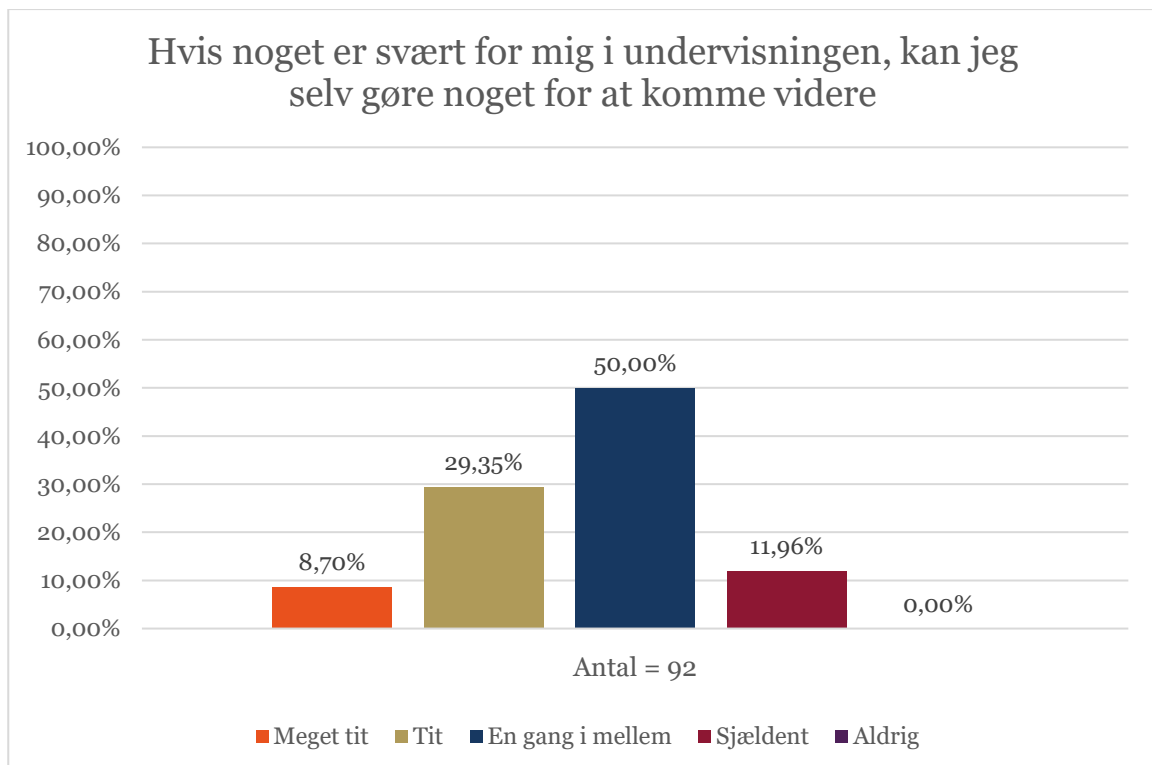
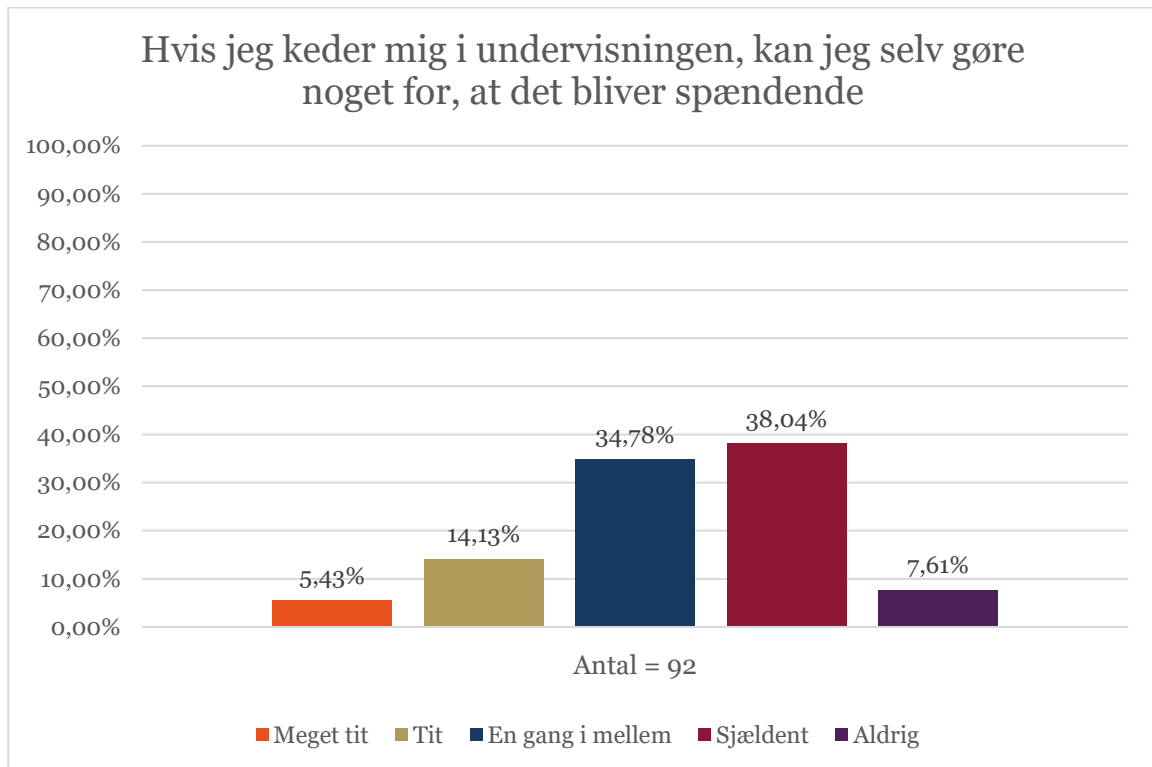
Øvrige spørgsmål

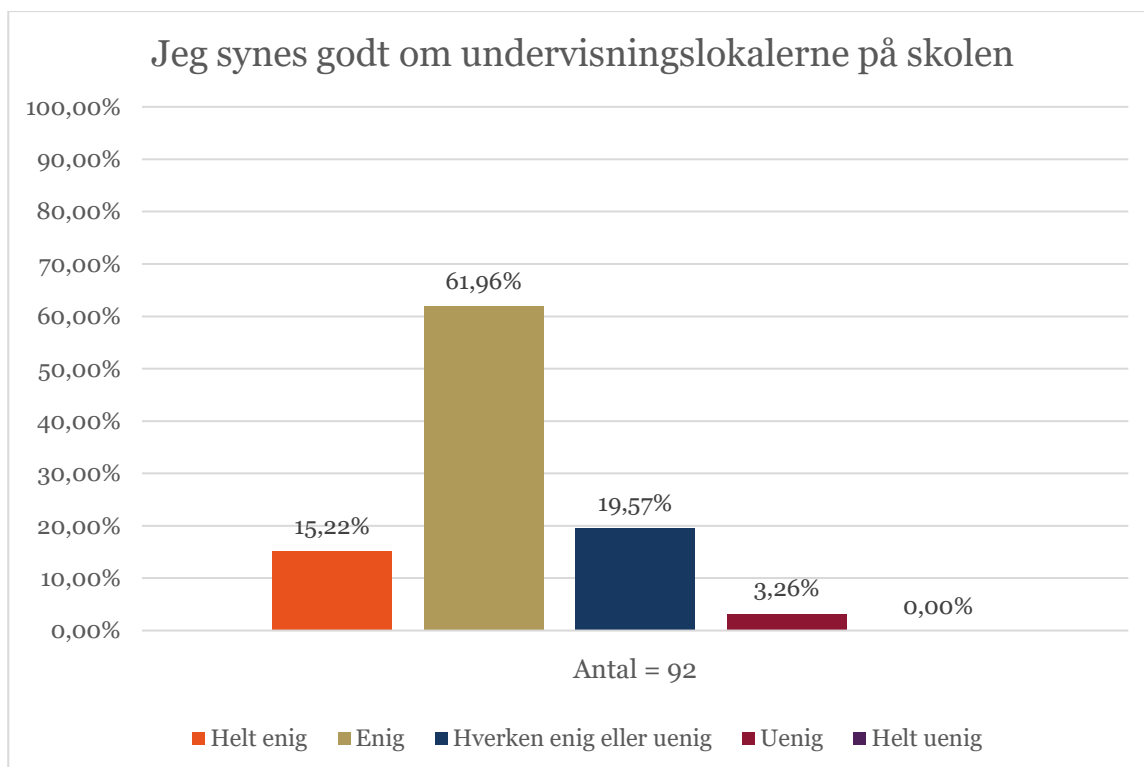
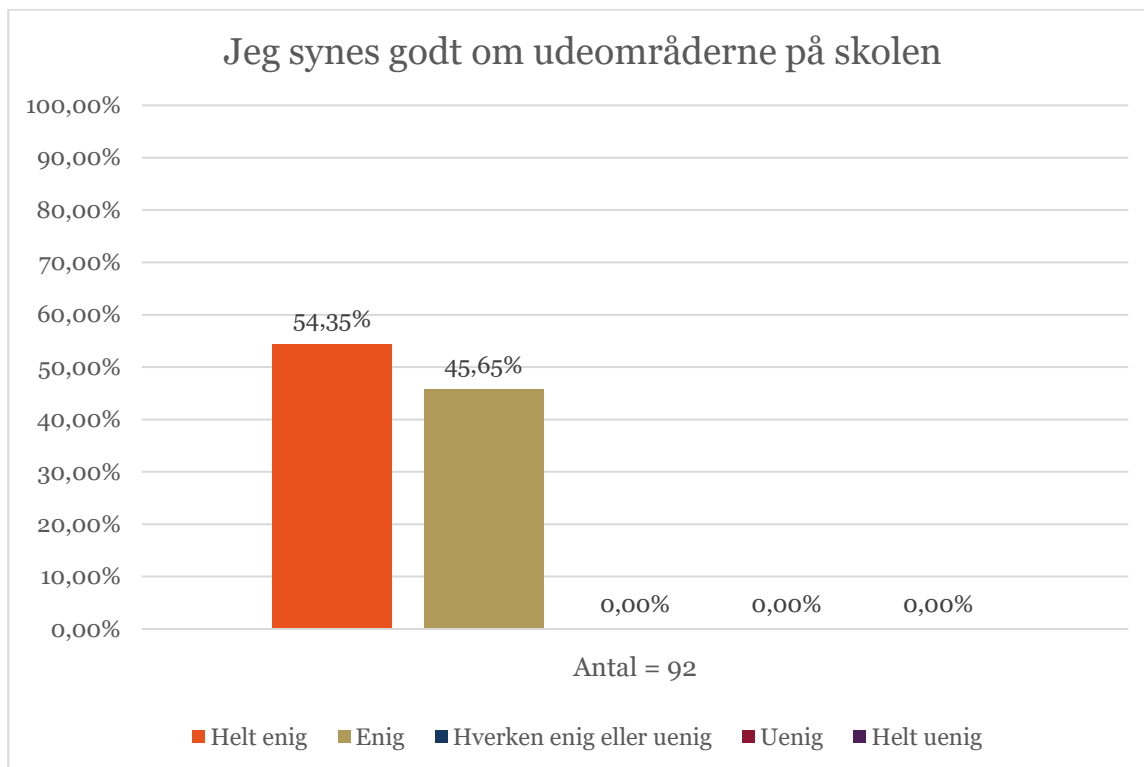
Spørgsmålene under *Øvrige spørgsmål* tilhører ikke statistisk en af de fire indikatorer, men spørgsmålene giver hver især informationer om elevernes trivsel i skolen.

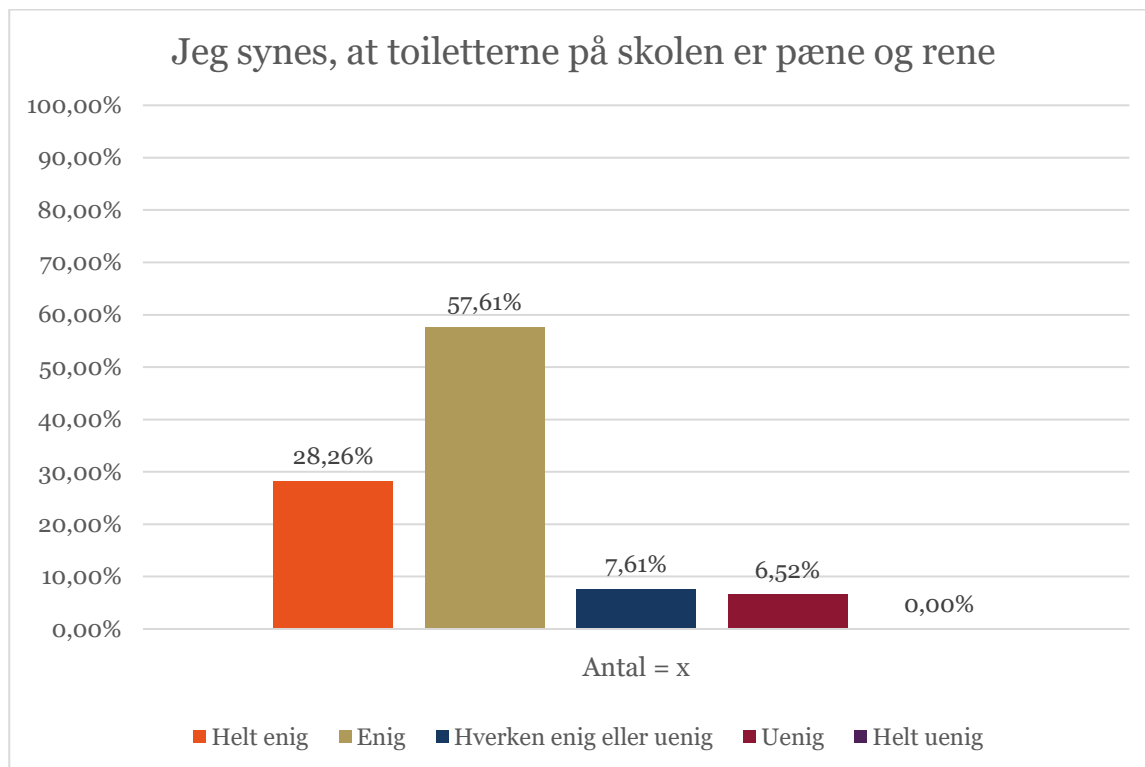

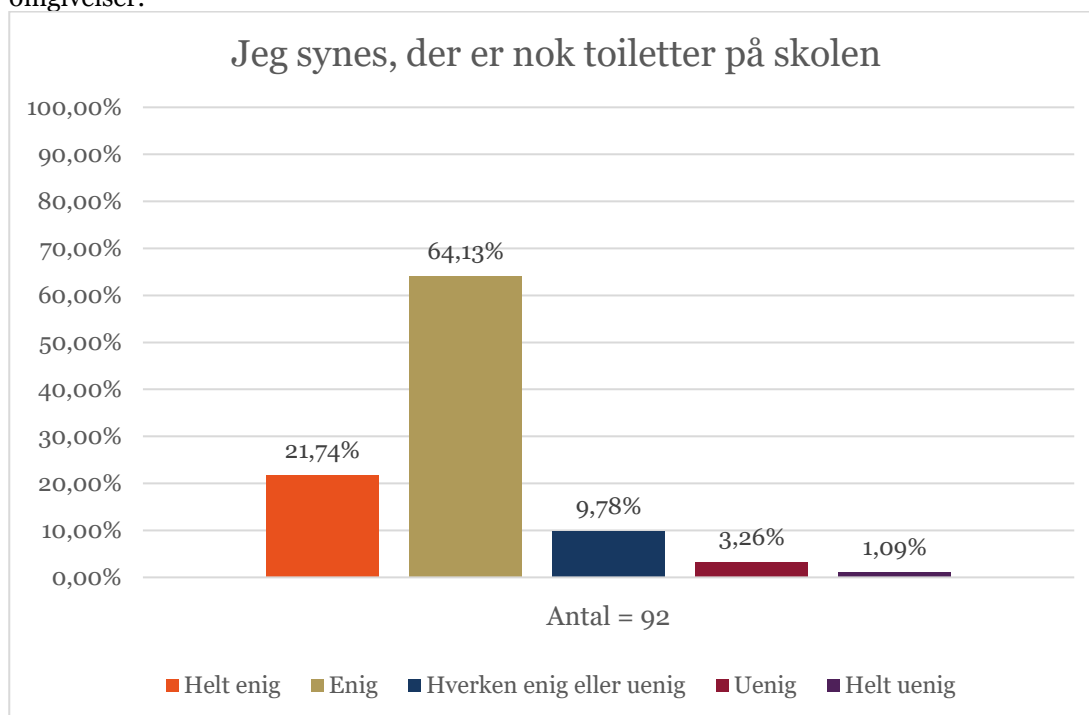

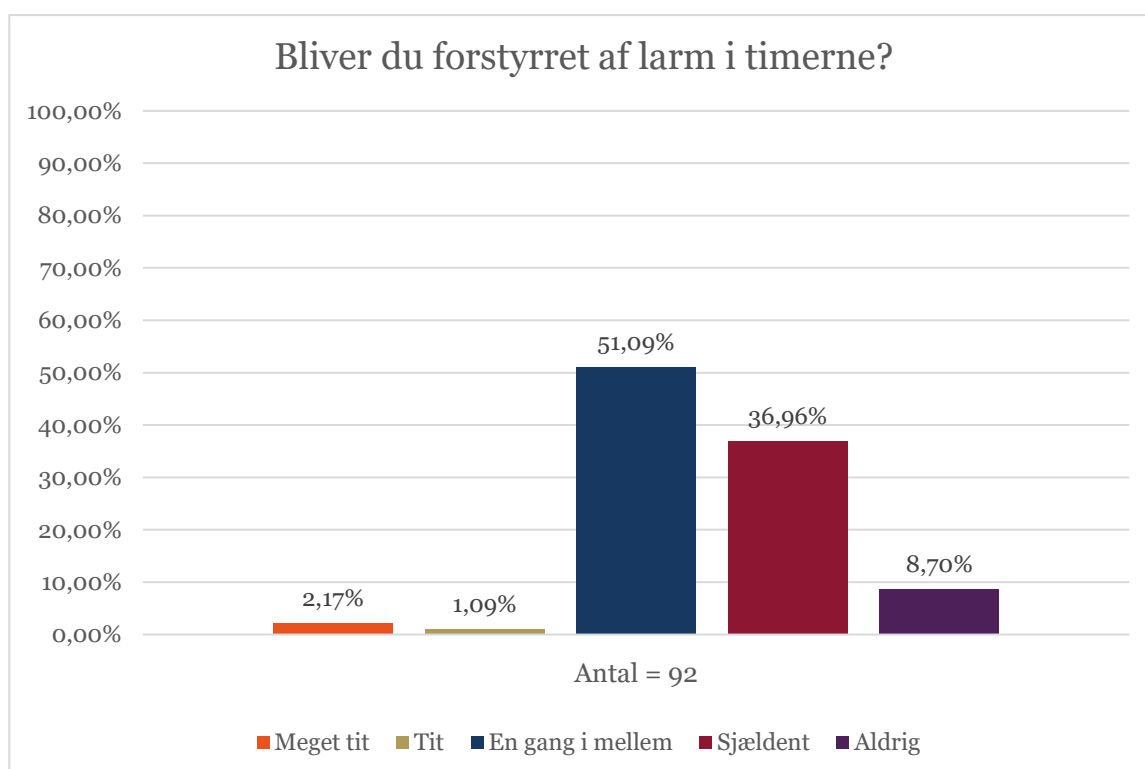
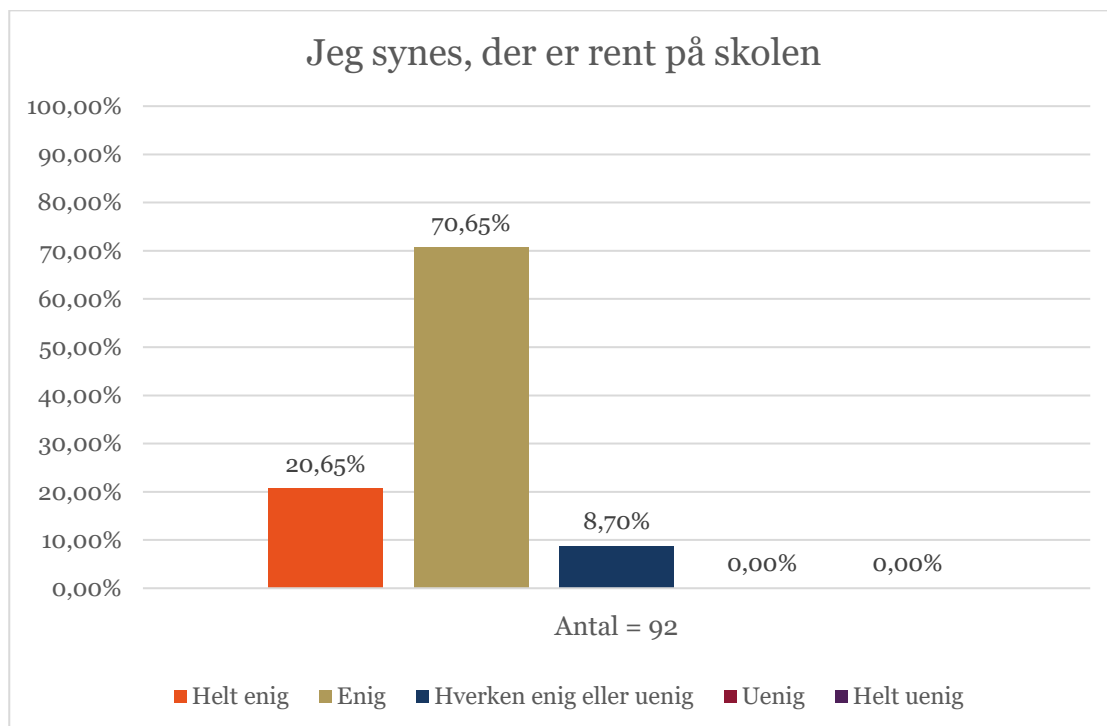

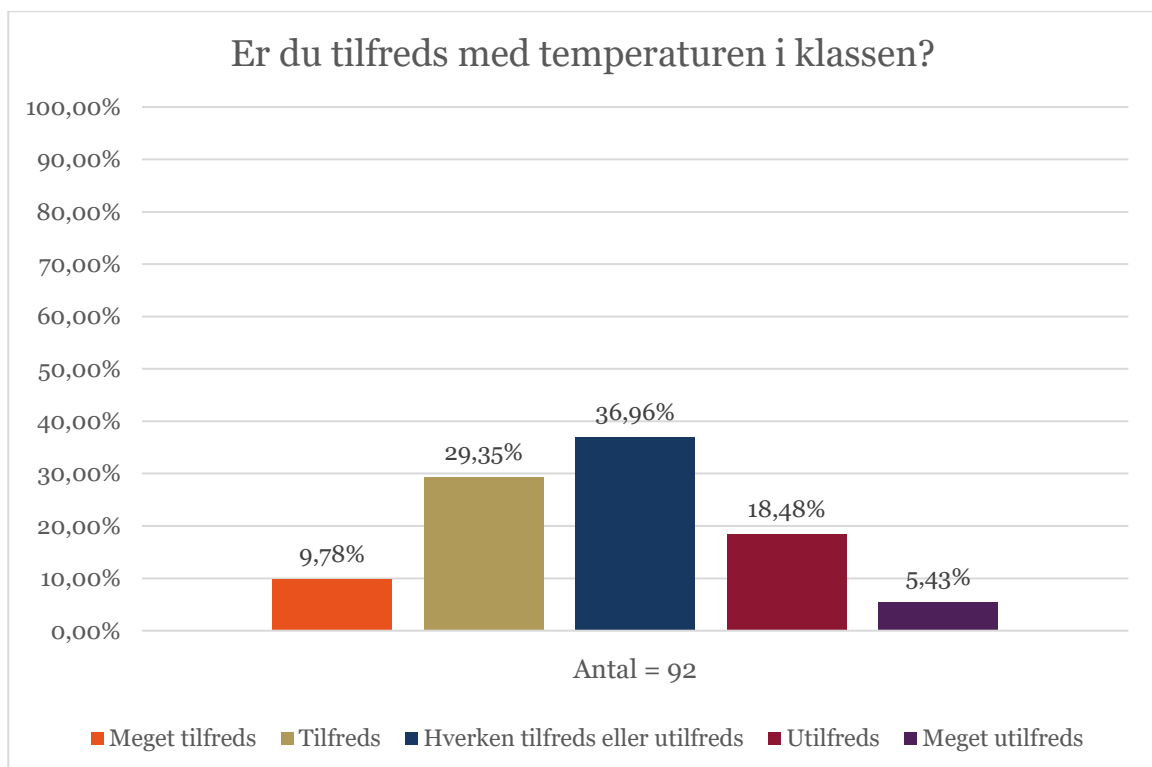
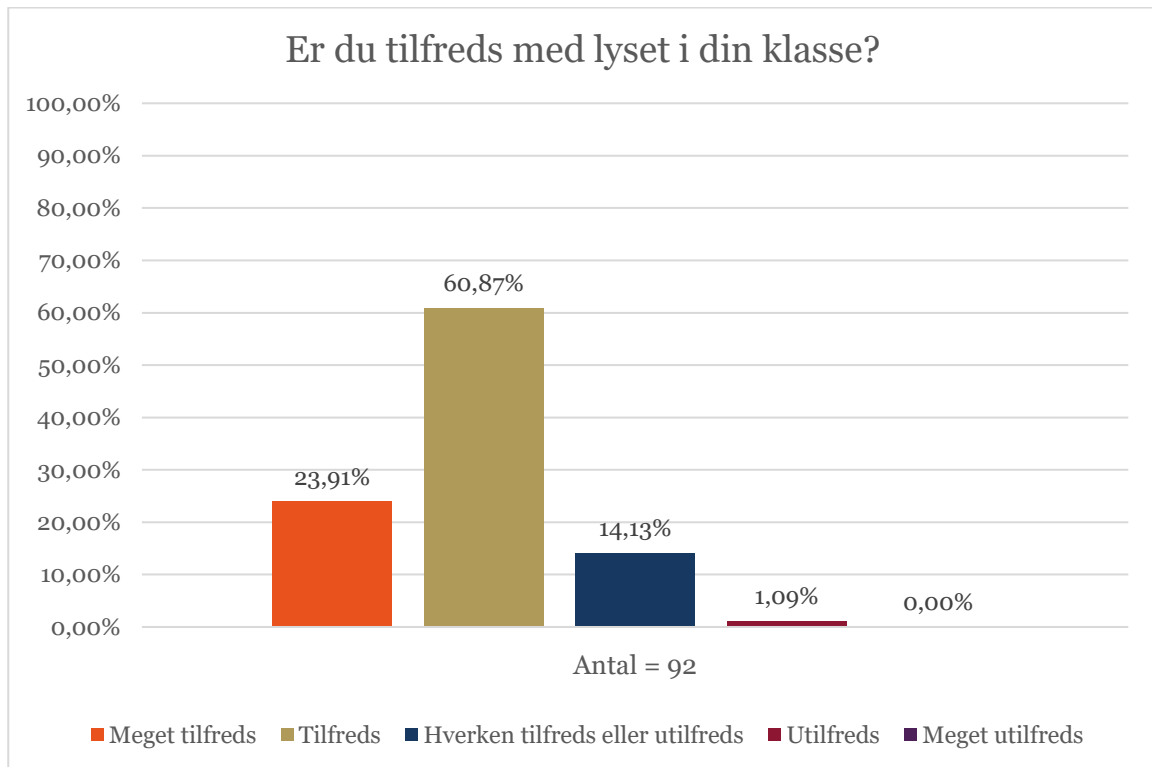

Supplerende spørgsmål om de fysiske og æstetiske omgivelser

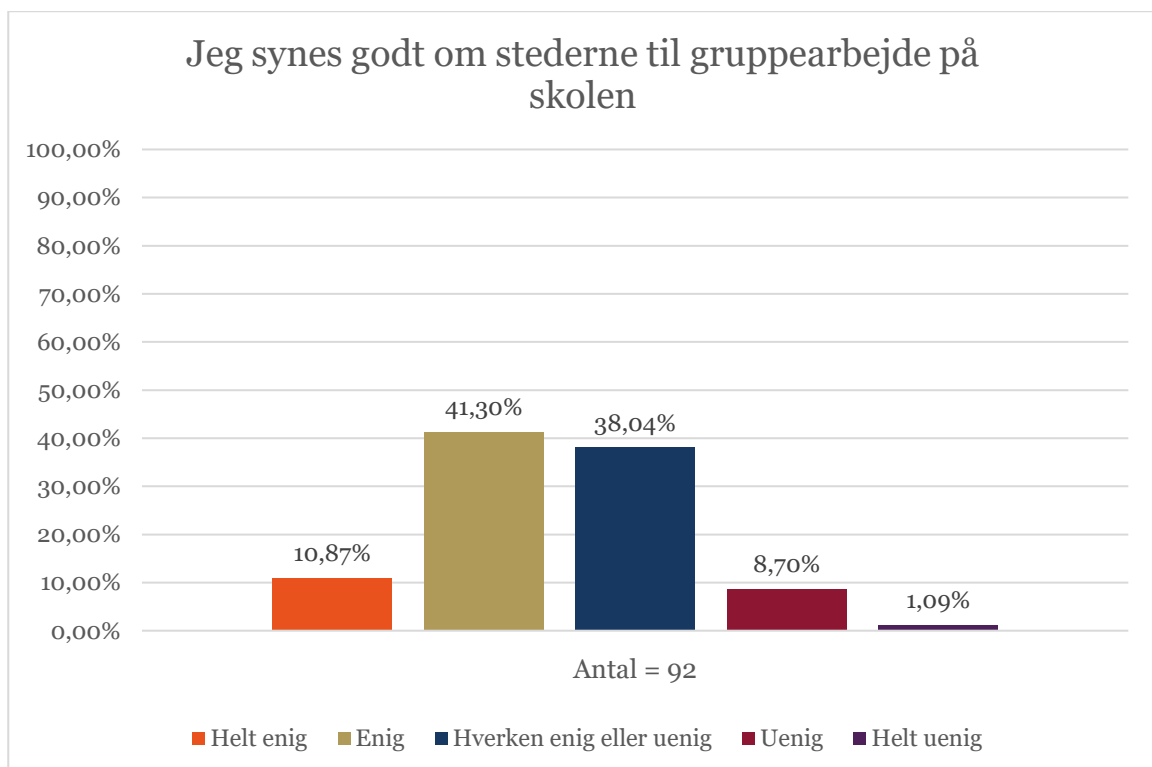
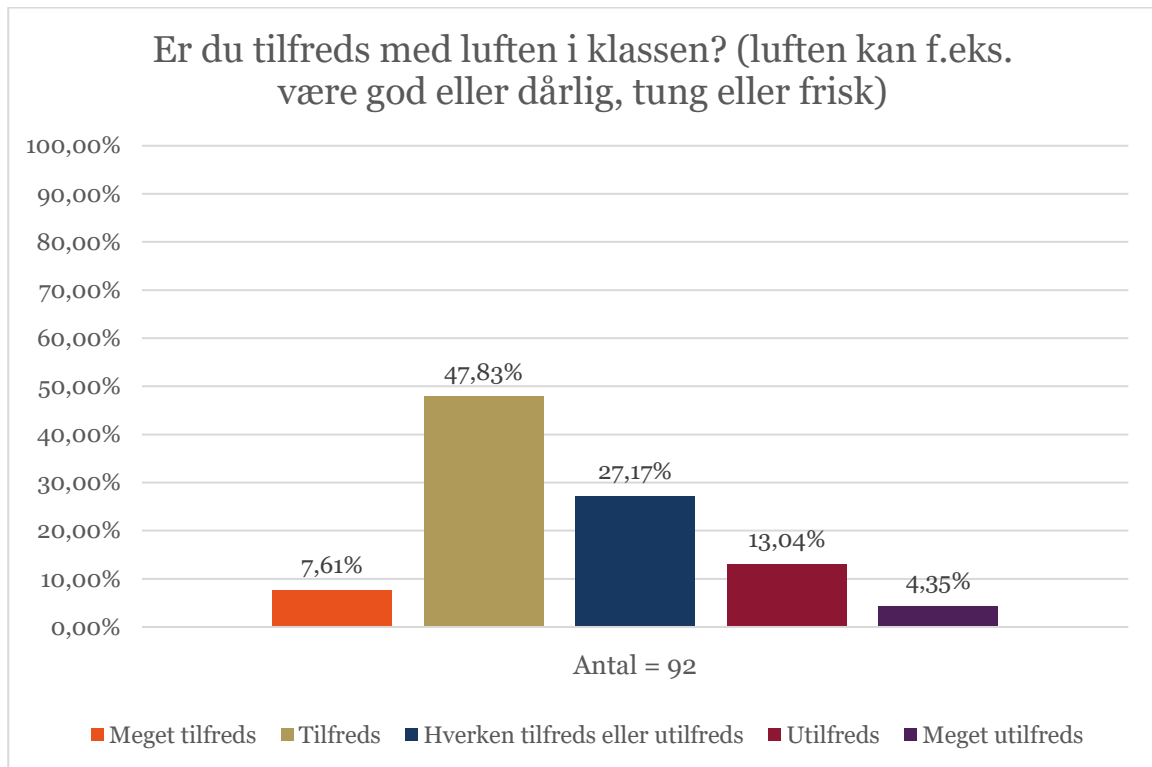
Her vises svarfordelinger for ni spørgsmål om fysiske og æstetiske omgivelser, herunder elevernes oplevelse af rengøring, lokaler og møbler, æstetiske rammer samt skolens indeklima. Bemærk, at de tre sidste spørgsmål i afsnittet med 'Øvrige spørgsmål' også omhandler fysiske omgivelser.

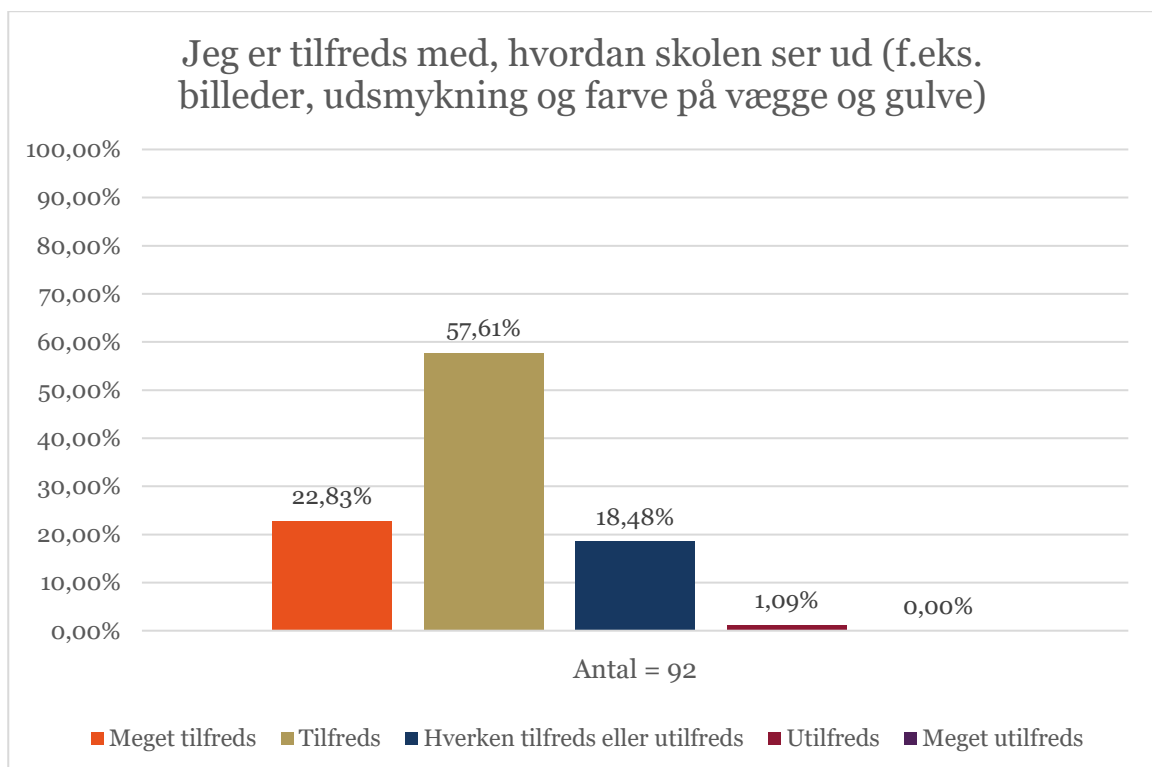
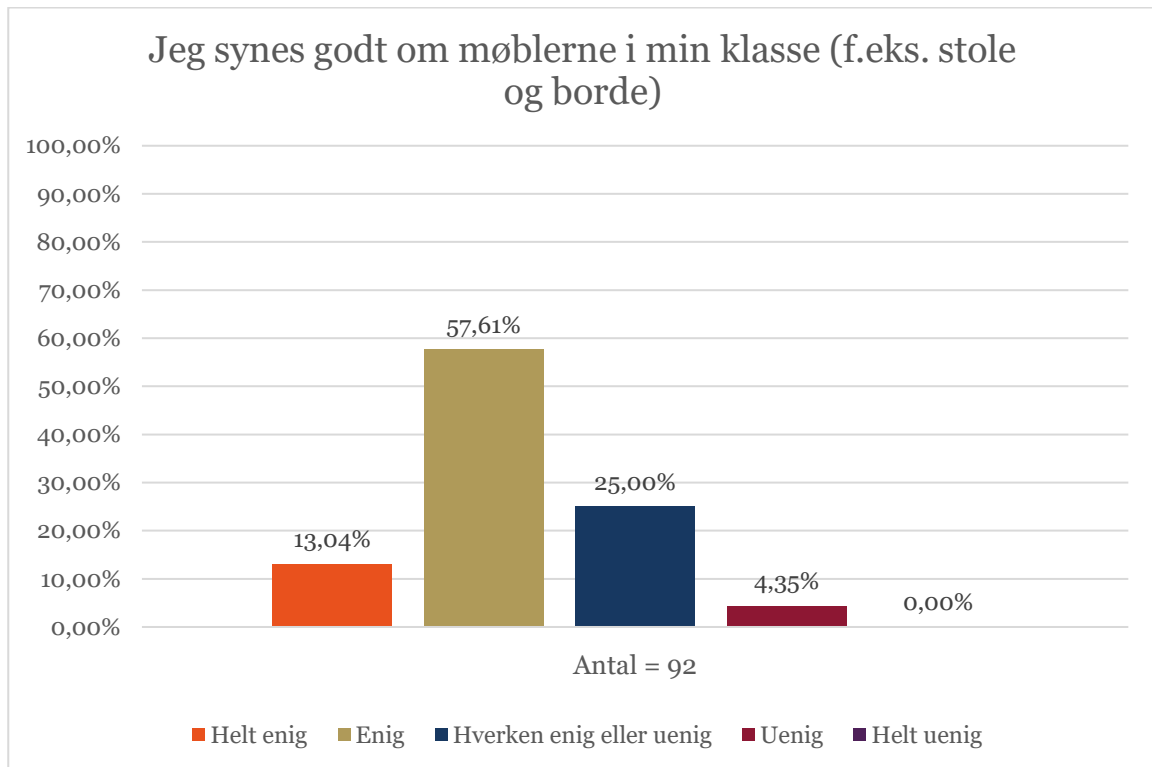

Hjælp til det videre arbejde

Nu sidder I med jeres skoles resultater af kortlægningen af skolens undervisningsmiljø. Som skoleledelse har I nu tre vigtige opgaver for at få jeres skole godt i mål med at sikre, at undersøgelsen bliver brugt og kommer til at gøre en forskel for eleverne. Den første opgave er at rammesætte lærernes og pædagogernes arbejde med resultaterne i klassen. Den anden opgave er at lave skolens undervisningsmiljøvurdering færdig. Og den tredje er at planlægge, hvordan I vil evaluere på jeres arbejde med undersøgelsen.

Opgave 1: Rammesætning for brug af klasseresultaterne

Det er vigtigt med klare rammer og forventningsafstemning af opgaven for, at jeres personale føler sig trykke i at arbejde med undersøgelsens resultater. Derfor kan I med fordel overveje at formidle ledelsens forventninger til lærernes og pædagogernes arbejde med klasserapporterne. Overvej f.eks.:

- Hvordan skal det pædagogiske personale bruge klassens resultater?
- Hvad er tidsrammen og ressourceforbruget for opgaven?
- Hvor kan det pædagogiske personale evt. få hjælp og sparring, hvis de oplever at få behov for det?

Opgave 2: Lav skolens undervisningsmiljøvurdering

Den lovpligtige undervisningsmiljøvurdering skal laves, når der sker ændringer i undervisningsmiljøet, dog mindst hvert tredje år. Undervisningsmiljøvurderingen skal bestå af fire dele:

1. kortlægning af uddannelsesstedets fysiske, psykiske og æstetiske undervisningsmiljø (den spørgeskemaundersøgelse, som du sidder med resultaterne af her)
2. beskrivelse og vurdering af eventuelle undervisningsmiljøproblemer
3. udarbejdelse af en handleplan, hvor det fremgår, i hvilken takt og rækkefølge de konstaterede problemer skal løses
4. forslag til retningslinjer for opfølgning på handleplanen.

Derover stiller Undervisningsmiljøloven² krav til, at skolens undervisningsmiljørepræsentanter skal inddrages i planlægningen, tilrettelæggelse, gennemførelsen og opfølgningen på undervisningsmiljøvurderingen. Hvis jeres elever ikke har valgt undervisningsmiljørepræsentanter, så anbefaler DCUM, at I inddrager andre elever – f.eks. elevrådet.

Endelig er det også et krav, at undervisningsmiljøvurderingen offentliggøres på skolens hjemmeside.

---

² Undervisningsmiljøloven findes på <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2017/316>

DCUM har lavet en skabelon, som I kan vælge at bruge til at lave jeres undervisningsmiljøvurdering. Den hedder *UMV Sådan!* (<https://dcum.dk/vaerktoejer-og-inspiration/umv-saadan-til-grundskolen>).

De næste skridt, I finder herunder, guider jer igennem de tre sidste dele af jeres undervisningsmiljøvurdering.

Vurdering af resultaterne af kortlægningen

Før undersøgelsen kan bruges til at gøre en forskel for elevernes undervisningsmiljø på skolen, skal resultaterne vurderes, og I skal finde ud af, hvor det er nødvendigt at sætte ind med indsatser. Det første, I skal gøre, er derfor at vurdere skolens resultater. DCUM anbefaler, at I samler et trivselsteam med personale, ledelse og undervisningsmiljørepræsentanter og laver vurderingen sammen.

Når I laver vurderingen, kan I starte med at se på indikatorerne og bruge dem til at skabe overblik over skolens resultater. Opdelingen i indikatorer og temaer gør det nemmere at udpege styrker og udfordringer for jeres skole. Er der nogle af indikatorerne, som særligt vækker jeres nysgerrighed eller undren? Og er det på skoleniveau eller for enkelte klasser?

Brug efterfølgende svarfordeling på de enkelte spørgsmål til at nuancere jeres forståelse af de styrker og udfordringer I har lokaliseret. Hold også øje med om der dukker noget nyt op, som overrasker på enkelte spørgsmål. Måske I også skal se på nogle af de enkelte klassers klasserapporter, hvis I oplever noget, som undrer jer.

I kan bruge dette skema til at skabe overblik over skolens resultater:

Hvordan går det med elevernes trivsel og undervisningsmiljø på skolen samlet set?		
Her går det meget godt	Her oplever vi udfordringer	Det her undrer os i resultaterne

I jeres samlede vurdering af skolen kan I også stille følgende spørgsmål:

- Hvad er den generelle status for elevernes trivsel og undervisningsmiljø på skolen?
- Hvordan ser det ud i forhold til hhv. elevernes fysiske undervisningsmiljø? Det æstetiske undervisningsmiljø? Og det psykiske undervisningsmiljø?
- Hvilke elementer af trivslen er meget gode?
- Hvor er der behov for øget fokus?
- Hvad er årsagen til de gode og de mindre gode resultater? Ved vi det allerede, eller skal det undersøges nærmere?
- Hvordan harmonerer resultaterne af kortlægningen af undervisningsmiljøet med igangværende trivselsfremmende indsatser på skolen?
- Hvor skal vi sætte ind med trivselsfremmende indsatser?

- Hvad er vigtigst at få forbedret først?
- Har vi fået andre input og henvendelser om trivsel og undervisningsmiljø, som vi også skal arbejde med? – f.eks. fra lærere eller pædagoger, forældre eller elever?

Lav handleplan og plan for opfølgning

Når I har vurderet skolens resultater og besluttet, hvor I vil sætte ind, så er det tid til at beslutte, hvilke konkrete indsatser der skal laves. Overvej, inden I går i gang med at vælge indsatser, om I ved tilstrækkeligt om den problematik, der skal arbejdes med. Ellers overvej, hvordan I kan inddrage elever, lærere og pædagoger osv. i forhold til at få en bedre forståelse for, hvad der er på spil, og hvad der kan virke trivselsfremmende eller give et bedre undervisningsmiljø.

Når I har fundet frem til og besluttet de indsatser, der skal laves, kan I sætte dem ind i handleplansskemaet herunder. Det giver et overblik over det, der er planlagt – også over hvordan og hvornår I gerne vil følge op på indsatserne:

Handleplan					
Beskriv succes eller udfordring	Beskriv indsatsen	Forventet effekt af indsatsen	Ansvarlig for indsatsen	Tidsplan	Hvornår og hvordan følges der op

Husk, at I skal offentliggøre jeres undervisningsmiljøvurdering på skolens hjemmeside, når den er færdig.

Opgave 3: Evalueringen af proces og indsatser

En evaluering giver en status på det arbejde, der er udført. Formålet med at evaluere er derfor at blive klogere på, om det, I har gjort, har virket. Det er god idé at inddrage de involverede aktører og at evaluere på flere niveauer. Der kan være vigtig læring for jer i forhold til både processen omkring det at lave en undervisningsmiljøvurdering og i forhold til de konkrete indsatser. Herunder finder I inspiration til spørgsmål, der kan være med til at danne baggrund for evalueringen.

Evaluering af processen

Når en evaluering skal foretages, er det vigtigt at inddrage dem, som har været med i arbejdet. Inddrag derfor de aktører der har været med i arbejdet med undervisningsmiljøvurderingen.

Når I evaluerer jeres proces, kan I overveje, hvad der gik godt, og hvad der skal forbedres til næste år. Det kan f.eks. være:

- gennemførelse af spørgeskemaundersøgelsen, vurderingen af resultaterne, lave handleplan og plan for opfølgning samt lave opfølgningen
- at arbejde med at få omsat resultaterne til indsatser, der fremmer elevernes trivsel på klasseniveau
- at arbejde med at få omsat resultaterne til indsatser, der fremmer elevernes trivsel på skoleniveau
- inddragelse af skolens undervisningsmiljørepræsentanter i alle dele af arbejdet med undervisningsmiljøvurderingen
- kommunikation undervejs mellem personale, ledelse, elever og forældre.

Evaluering af jeres indsatser på skoleniveau

Når I evaluerer jeres indsatser på skoleniveau, kan I lade jer inspirere af følgende spørgsmål:

- Er skolens samlede resultater blevet omsat til trivselsfremmende og undervisningsmiljøforbedrende indsatser på skolen?
- Er de planlagte indsatser blevet gennemført?
- Har indsatserne mødt nogle udfordringer, som skal løses, før indsatserne kan virke?
- Virker indsatserne hver især som forventet?
- Hvad virker godt, og hvad skal forbedres?
- Skal indsatserne revideres eller erstattes af mere virksomme indsatser?

Det sidste skridt er herefter at tilrette på baggrund af den viden, som evalueringen har givet. Samtidig skal I også opdatere jeres undervisningsmiljøvurdering med jeres nye viden.